

Sborník příspěvků z konference **Dobrovolnictví a mezigenerační vztahy**

Kroměříž, Dům kultury, 15. listopadu 2016

Sestavil: PhDr. Jiří Tošner

OBSAH

Zahájení konference a dopolední sekce - Společenský sál - moderoval Honza Dolínek
MUDr. Eva Nováková, předsedkyně Klubu UNESCO Kroměříž

(v zastoupení Mgr. Lenkou Chytilovou, Dis., DC Spektrum Kroměříž)

Michal Čančík, B. Th., ředitel HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví, z. ú., Praha

Michaela Blahová, členka rady, Zlínský kraj

Mgr. Jaroslav Němec, starosta Kroměříže

Dobrovolnictví v Kroměříži

Mgr. Vratislav Snídal

5x9 #45 aneb jak program 3G - tři generace pomáhá a spojuje

Mgr. Radka Šimková Koutová

Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice

Mgr. Nataša Diatková, Ing. Hana Frýdlová

Dobrovolnictví a mezigenerační vztahy v Prachaticích

Hana Rabenhauptová, Mgr. Zdeněk Krejsa, DiS., Mgr. Jiří Gabriel Kučera, DiS.

Pěvecké vystoupení

Marie Šimová, Jarmila Šimová

Senioři seniorům

Bc. Magdalena Zronková

I. odpolední sekce – Společenský sál – moderoval Honza Dolínek

Dobrovolnictví seniorů z pohledu teorie ekonomické hodnoty dobrovolnictví

Ing. Jakub Dostál, Ph. D.

Udělat něco pro druhé může člověk v každém věku...

Bc. Vlasta Faiferlíková

Mezigenerační dobrovolnictví na Vysočině

Iveta Krčálová, Dis.

Aktivní přístup k životu i k práci

Mgr. Martina Miškelová, Mgr. Michaela Kostelníková

Prezentace webového portálu Dobrovolnik.cz

Michal Čančík, B. Th.

Dobrovolníci v nemocnicích - setkání generací

Ing. Ivana Vilikusová

II. odpolední sekce – Pravá klubovna - moderoval PhDr. Jiří Tošner

Senioři jako dobrovolníci v liberecké nemocnici

Mgr. Ing. Tomáš Hendrych

Zapojení dobrovolníků v pastorační péči ve zdravotnictví a sociálních službách: služba seniorů seniorům

PhDr. Marta Hošťálková, Ph. D.

Dobrovolníci a senioři v knihovnách

PhDr. Šárka Kašpárková

Představení Komunitního střediska KONTAKT Liberec a Dobrovolnického centra AMIKUS

Bc. Michael Dufek, Helena Prchlíková

Dobrovolnictví a mezigenerační vztahy

Mgr. Jitka Adámková

Koordinátor dobrovolníků jako profese

PhDr. Jiří Tošner

Zahájení konference

Honza Dolínek, moderátor konference, Adato Paradigma, Praha (<https://www.hearth.net/cs>)

MUDr. Eva Nováková, předsedkyně Klubu UNESCO Kroměříž (www.unesco-kromeriz.cz)
(v zastoupení Mgr. Lenkou Chytilovou, Dis., Spektrum Kroměříž)

Vážení účastníci konference Dobrovolnictví a mezigenerační vztahy,

jedenáct let bylo mou milou povinností i ctí Vás vítat na kroměřížských konferencích s tématem dobrovolnictví v různých souvislostech. Se snahou reagovat na aktuální témata a potřeby společnosti vždy s cílem podporovat a propagovat dobrovolnictví. I když v letech 2001 až 2011 bylo vysloveno i prodiskutováno mnohé, jistě nebylo zdaleka vše vyčerpáno a tedy také proto, velmi vítám, že dnešní konference se opět symbolicky vrací do Kroměříže. Opět ve spolupráci s hlavním organizátorem Dobrovolnickým centrem HESTIA a s Dr. Tošnerem.

Připomeňme si některá témata minulých konferencí

- Dobrovolnictví a dárcovství - obnova občanských ctností;
- Dobrovolníci v zařízeních zdravotní a sociální péče;
- Dobrovolníci v krizových situacích/po povodních;
- Dobrovolníci, vzdělávání a výchova ve škole i mimo školu;
- Partnerství v komunitě a firemní dobrovolnictví jako součást společenské odpovědnosti firem;
- Dobrovolnictví – ochrana před sociálním vyloučením s důrazem na ohrožené skupiny – absolventy škol, ženy po mateřské dovolené, osoby v předdůchodovém věku;
- Dobrovolnictví bez hranic – dobrovolnictví překračující hranice států a zemí, ale také hranice mezilidských vztahů, zkušenosti YMCA, Charita, INEX...;
- 10 let rozvoje dobrovolnictví – rehabilitace občanských ctností;
- Senioři jako dobrovolníci – dobrovolníci seniorům, byly představeny projekty využívající potenciál seniorů i příklady příležitosti pro mezigenerační solidaritu;
- Dobrovolnictví v české společnosti – současnost a perspektivy;

Myslím, že mohu za Klub UNESCO i za HESTIA se vši skromností říci, že i díky našim konferencím se podařilo na konkrétních příkladech z praxe i vystoupeních významných osobností, představit pestrost a mnohostrannou užitečnost dobrovolnické činnosti, ukázat, že dobrovolníci nejsou nějakí naivní altruisti, ale že dobrovolnictví je občanská ctnost. Konference byly vítanou příležitostí k výměně zkušeností i k prezentaci dosažených úspěchů v dobrovolnictví nejen v České republice.

Přeji vám, aby i ta letošní vás obohatila o zajímavé a nové poznatky, byla příjemným setkáním a také vyjádřením úcty a vděčnosti všem, kteří přispívají ve svých organizacích k oboustranně užitečným mezigeneračním vztahům.

Dovolte mi, abych vás přivítal po čtyřech letech v Kroměříži na šestnácté konferenci o dobrovolnictví. Dobrovolníci propojují společnost a napomáhají vzájemnému porozumění generací. Dobrovolníci se se stali přirozenou součástí řady komunit, projektů a pomáhajících organizací. Na druhou stranu ne vždy většinová společnost rozumí jejich významu a přínosu. Je někdy velmi obtížné nadšeně šířit dobrovolnictví navzdory celospolečenskému klimatu.

V starověké knize Bibli je napsáno přísloví: „*Někdo rozdává a stále mu přibývá, zatímco skrbník má stále méně.*“ Dobrovolnictví primárně obohacuje jeho nositele. Starat se jen sám o sebe, mě v konečném důsledku může velmi ochudit. Dobrovolnictví je příležitost prožívat zajímavější a smysluplnější život.

Rád bych poděkoval všem, kteří se na přípravě a podpoře této konference jakýmkoliv způsobem podíleli. Těším se na novou inspiraci a vzájemnou diskusi.

Michaela Blahová, členka rady, Zlínský kraj

Dobrovolnictví představuje pro každou společnost ohromný pozitivní zdroj, z něhož lze čerpat nejen zcela konkrétní formy praktické mezilidské pomoci, ale také vnitřní naplnění a uspokojení těch, kdo se dobrovolnictví věnují.

Je velmi potěšitelné, že tato činnost přitahuje aktivní jedince mnoha věkových kategorií a různých vrstev společnosti. Není jen výsadou například mladých lidí, studentů, ale je velmi sympatické, že i senioři, kterým to jejich vitalita a zdravotní kondice dovoluje, stále častěji pociťují touhu zapojit se jako dobrovolníci a být společnosti tímto způsobem užiteční. Tento stoupající sympatický trend je potřeba podchytit a cíleně podporovat.

Mám velkou radost z toho, že se sféře dobrovolnictví začíná věnovat odpovídající význam a že jsou i mediálně více prezentovány příklady filantropie a rozmanité inspirativní praxe, které jsou výborným návodem pro ty, kdo zatím třeba teprve váhavě uvažují o tom, jestli a jak by sami mohli být ve svém okolí užiteční.

Osobně si velmi přeji, aby dobrovolnictví vycházející z hluboké altruistické potřeby člověka žít pro druhé, bylo i v naší společnosti vnímáno jako věc cti a v jistém smyslu i prestiže.

Mgr. Jaroslav Němec, starosta Kroměříže

Jsem velmi potěšen, že Město Kroměříž navazuje na předchozí úspěšné ročníky konferencí o tak prospěšném tématu jako je dobrovolnictví. Právě osobní kontakty a výměna praktických zkušeností jsou jedním z cenných aspektů tohoto setkání. Velmi pozitivně vnímám, že zájem o dobrovolnictví ve společnosti nabývá stále většího významu a pomalu se stává společenskou prestiží. V textu bude zcela jistě k této problematice uvedena celá řada zajímavých poznatků a obohacujících zkušeností z každodenní praxe. Domnívám se však, že by úvodem mohl zaznít nový pohled na problematiku mezigeneračních vztahů. Posilování vztahů mezi generacemi by mělo být součástí každodenního života a na důležitost spolupráce mezi mladými a staršími a jejich přínos pro všechny by se nemělo zapomínat.

V našem městě, začínáme, v rámci dotačního programu Ministerstva vnitra ČR, s realizací projektu Bezpečnostní dobrovolníci. Náplní tohoto projektu je zajištění bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Dobrovolníci (senioři) hlídají přechody pro chodce v blízkosti mateřských a základních škol. Přínosem působení bezpečnostních dobrovolníků je zvýšení bezpečnostního komfortu občanů města.

Vážení účastníci konference, doufám, že jste se u nás v Kroměříži, cítili dobře. Těším se na další setkání s vámi.

Příspěvky dopolední sekce - Společenský sál

Dobrovolnictví v Kroměříži

Mgr. Vratislav Snídal, Odbor sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení sociální práce, Město Kroměříž
vratislav.snidal@mesto-kromeriz.cz; www.mesto-kromeriz.cz

Dobrý den, vážené dámy, vážení pánové,

na úvod mi dovoluji, abych se krátce představil. Jmenuji se Vratislav Snídal a pracuji jako sociální pracovník a koordinátor komunitního plánování na Městském úřadě v Kroměříži, odboru sociálních věcí a zdravotnictví. Chtěl bych na tomto místě zmínit alespoň některé z dobrovolnických činností, které v našem městě probíhají.

S pojmem dobrovolnictví jsem se poprvé seznámil na začátku svých studií. Tehdy jsem pojem dobrovolnictví příliš nechápal, protože kromě dobrovolných dárců krve jsem si jej nedokázal s ničím konkrétním spojit. Dnes již vím, že dobrovolnických činností je nespočet. Pravděpodobně každý z nás si určitým způsobem dokáže definovat pojem dobrovolnictví, dobrovolník, nebo dobrovolná činnost. Nelze říci, že by existovala jednotná definice. Podstata dobrovolnictví je pro jeho určení poměrně snadná, problémy ovšem činí určení hranic, kde dobrovolnictví začíná a kde končí.

V úvodu svého příspěvku bych vás chtěl seznámit s projektem **bezpečnostní dobrovolník**, který bude v Kroměříži realizován. V září letošního roku Kroměříž uspěla se svou žádostí u Ministerstva vnitra České republiky s dotačním programem Bezpečnostní dobrovolník. Cílem projektu Ministerstva vnitra je podpořit širší zapojení laické veřejnosti do zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Projekt má obce a jejich obyvatele inspirovat k rozvoji dobrovolnických aktivit, a to prostřednictvím institutu „bezpečnostního dobrovolníka“. Smyslem projektu je vyjít vstříc iniciativám občanské společnosti a pomoci obcím vytvořit podmínky pro dobrovolnickou činnost jejich obyvatel, která přispěje ke zlepšení života v obci.

Bezpečnostní dobrovolníci se mohou podílet zejména na bezpečnosti silničního provozu formou dohledu u přechodů pro chodce, zajištěním bezpečného přechodu chodců, především dětí. Dále mohou například mapovat ve svém okolí poškozený inventář města, poškozené nebo chybějící dopravní značení, popřípadě upozorňovat na vznik černých skládek.

Významným způsobem se na dobrovolnických aktivitách podílí **Dobrovolnické centrum při Spektru preventivních programů pro děti a mládež paní doktorky Dagmar Cruzové**, které v Kroměříži funguje od roku 1998. Jedná se především o:

- Program Pět P, do kterého se zapojují především studenti Vyšší odborné školy pedagogické a sociální v Kroměříži;
- Program Doučování pro děti ohrožené sociálním vyloučením;
- Program 3G – tři generace;

Program Pět P

Tento program je ve světě více než 100 let realizován pod názvem Big Brothers, Big Sisters. Klade si za cíl prospět dětem školního věku, které z různých důvodů nemají dostatek přátelských vztahů se svými vrstevníky. Pomoc dítěti spočívá v pravidelném setkávání a trávení volného času s vybraným dospělým.

Program Pět P nabízí možnost poznat svět mimo rodinu. Nabízí také příležitost naučit dítě samostatnosti. Bude si společně se starším kamarádem či kamarádkou plánovat program schůzek, bude se učit dodržet slovo, přijít včas.

Program Pět P je určen dětem od 5 do 16 let, jejichž rodiče se zařazením do programu souhlasí. Dítě se schází jednou týdně na 2 až 3 hodiny s vyškoleným dobrovolníkem. Dobrovolník je většinou student starší 18 let, který projde psychologickými testy a na jejich základě je zařazen do tohoto programu.

Dobrovolníci Programu Pět P pocházejí především z řady studentů Vyšší odborné školy pedagogické a sociální v Kroměříži. Vybraní dobrovolníci společně absolvují povinný intenzivní výcvik, který je zaměřen na sebepoznání, komunikaci, specifika problémů dětského věku a formy řešení případných konfliktních situací s dítětem nebo rodičem.

Studenti **Vyšší odborné školy pedagogické v Kroměříži** se také podíleli na Programu Dobrovolníci v nemocnicích, jehož cílem bylo zlepšení psychosociálních podmínek dětí hospitalizovaných na ortoptickém oddělení Nemocnice v Kroměříži a v Léčebně pro dlouhodobě nemocné v Nemocnici Sv. Vincence de Paul v Kroměříži.

Do Programu doučování se velmi aktivně zapojují především studenti **Arcibiskupského gymnázia v Kroměříži**. Ti se podíleli například na doučování žáků ohrožených opakováním ročníku z důvodu neprospěchu, doučování dětí s poruchami chování, syndromem hyperaktivity, nebo doučování dětí z málo podnětného rodinného prostředí, či dysfunkčních rodin.

Program 3G – tři generace

Vznikl v roce 2011 a vychází z pravidel osvědčeného programu Pět P. Hlavní cíle programu 3G - tři generace jsou vytvoření pozitivního dlouhodobého vztahu mezi dobrovolníkem a rodinou, podpora mezigeneračního soužití, solidarity a soudržnosti mezi generacemi.

Dobrovolníkem v programu 3G - tři generace se může stát osoba **starší 50 let**, která je zdravotně způsobilá, má čistý trestní rejstřík, projde psychologickým pohovorem a speciálním školením. Do programu lze přihlásit dítě školního i předškolního věku.

Na dobrovolnické činnosti se podílejí také studenti kroměřížské **Střední zdravotnické školy**, kteří navštěvují zdejší nemocnici nejen v rámci své odborné praxe, ale také mnohdy jako dobrovolníci. Cílem tohoto snažení je přispět ke zlepšení psychosociálních podmínek klientů v nemocnicích, nebo v zařízeních sociálních služeb. Dobrovolnictví tímto způsobem ovlivňuje hodnoty žáků a posiluje orientaci k podpoře, péči a přátelství mezi lidmi.

Rád bych se také zmínil o **otevření charitativního obchůdku**, který byl 2. května letošního roku v Kroměříži na Riegerově náměstí otevřen. Jedná se již o třináctý charitativní obchůdek humanitární organizace ADRA, která poskytuje pomoc lidem v nouzi. Součástí charitativního obchůdku je také sociální šatník, který bude sloužit sociálně potřebným lidem. Tržby z prodeje charitativního obchůdku by měly dané aktivity vhodně podpořit a vytvořit stabilní zázemí pro jejich vznik a rozvoj.

Zásahu na dobrovolnické činnosti má také **Oblastní charita Kroměříž**, a to pořádáním tradiční Tříkrálové sbírky, která je organizovaná Českou katolickou charitou a v ní sdruženými lokálními charitami. Tříkrálová sbírka je největší dobrovolnickou akcí v České republice. Koled se účastní kolem 40 tisíc dobrovolníků. Hlavním účelem je především na pomoc nemocným, handicapovaným, seniorům, matkám s dětmi v tísní a dalším sociálně potřebným skupinám lidí, a to zejména v regionech, kde sbírka probíhá.

Chtěl bych Vás také informovat o **Sboru dobrovolných hasičů v Kroměříži**, kteří si v letošním roce připomínají 110. výročí svého založení. Oslavou tohoto významného jubilea se stala slavnostní valná hromada se setkáním bývalých i současných členů sboru ve Sněmovním sále Arcibiskupského zámku v Kroměříži. Dobrovolní hasiči ochotně věnují svůj volný čas a podstupují rizika v zájmu humánního poslání a pomoci bližnímu.

Zmíním také působení **Klubu dárců krve Kroměřížska**, který v letošním roce vstoupil již do 18. roku svého působení v Kroměřížském regionu, a díky kterému nemá kroměřížská transfuzní stanice potíže se získáváním krve. Potěšující je také skutečnost, že přibývá prvodárců mezi mladými lidmi. I s těmi Klub pracuje a získává je svou činností do svých řad.

Závěrem svého příspěvku se zmíním o **4. ročníku národní potravinové sbírky**, která se uskutečnila v sobotu 12. listopadu ve více než 650 obchodech po celé České republice, a při níž lidé darovali přes 300 tun trvanlivých potravin. Vybrané potraviny putují přednostně do charitativních organizací poskytujících pomoc zejména seniorům, matkám samoživitelkám, pěstounským rodinám a dětem z dětských domovů.

Jsem velmi rád, že i v dnešní uspěchané době se najdou lidé, kteří jsou schopni a ochotni nezištně věnovat svůj čas, energii a úsilí druhým lidem.

Děkuji za Vaši pozornost a přeji příjemně strávený den v Kroměříži.

5x9 #45 aneb jak program 3G - tři generace pomáhá a spojuje

Mgr. Radka Šimková Koutová, HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví, z. ú., Praha

3g@hest.cz; www.hest.cz

Pokud nevíte, co znamená matematicky nepravdivá rovnice v názvu příspěvku, máte možnost to během následující prezentace zjistit a zároveň vyhrát zcela novou brožurku příkladů dobré praxe programu 3G - tři generace. Ta vznikla k pátému výročí od založení programu 3G - tři generace. Najdete v ní pět příběhů a několik slovních ocenění, jakých se nám v programu 3G - tři generace dostalo. Autory jsou buď dobrovolníci, nebo „jejich“ rodiny. Brožurka je ke stažení na www.hest.cz, konkrétně na <http://www.hest.cz/cs-CZ/co-delame/program-3-g-tri-generace>

Vzpomínáte si, jak jste jako malí rádi chodili k babičce na dobrý koláč nebo za dědou, který vám vždy něco zajímavého vyprávěl? Přemýšlíte, jak je to se vztahem mladší a starší generace v dnešní době – mají k sobě pořád tak blízko, nebo se od sebe vzdalují? Možná každý z nás odpoví jinak, ale na jednom se myslím shodneme všichni – obě generace mají velké možnosti, co té druhé nabídnout, ať už jde o zkušenosti či nové zážitky. A proto byl založen program 3G - tři generace. V jeho hledáčku jsou sice jednotliví lidé a jejich životy, výsledek spolupráce mezi třemi generacemi by však měl vést k větší soudržnosti mezi generacemi, porozumění mezi starými a mladými lidmi, úctě ke starším a k mezigenerační solidaritě.

Program 3G doslova znamená TŘI GENERACE. Funguje na principu mentoringového vztahu. Vznikl v roce 2011 a v Praze je akreditován jako dobrovolnická služba u Ministerstva vnitra ČR.

Mentoringový vztah je přirozená cesta výchovy a podpory dítěte, kdy je člověk dítěti kamarádem a průvodcem, nikoli formální autoritou. Právě dlouhodobý přátelský vztah pomáhá všem zúčastněným:

- obohacuje život dítěte i dobrovolníka;
- umožňuje smysluplně prožít volný čas;
- přináší nové zážitky a zkušenosti;
- učí novým dovednostem;
- obohacuje sociální zázemí;
- podporuje mezigenerační soužití;

K přihlášení do programu je vhodný věk nad 50 let, možnost trávit jedno odpoledne v týdnu s vybranou rodinou a hlavně dítětem, chuť zažít něco nového a vůle navázat nový vztah. Není nutná žádná předchozí zkušenost v práci s dětmi, vše je zahrnuto v rámci povinného vstupního školení. Dobrovolnictví v programu 3G - tři generace má mnoho různých podob – dobrovolník tráví čas s jedním dítětem či více dětmi z jedné rodiny, jindy s celou rodinou nebo pokaždé jinak podle toho, jak je to zrovna potřeba, podobně jako je tomu u skutečných babiček a dědečků. Kdo si přece jen na navázání blízkého vztahu s rodinou úplně netroufá, může pomoci koordinátorům s propagací programu nebo s organizací akcí pro děti a ostatní dobrovolníky. V Praze máme například jednu babičku, která nám na takové akce peče koláče☺. V Kroměříži se dobrovolnice programu 3G - tři generace setkávají s dětmi, které dlouhodobě vyrůstají úplně bez svých vlastních rodičů.

Zakladatelem a koordinačním střediskem programu 3G - tři generace je HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví. Program 3G - tři generace dlouhodobě funguje v Praze (HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví), Kroměříži (Spektrum), Ústí nad Labem (Dobrovolnické centrum), Jičíně (Charita) a Opavě (Elim). V Českých Budějovicích byl koncem roku 2015 z finančních důvodů bohužel zrušen. Nově se pro zájemce otevřel v roce 2016 v Kaďani (RADKA), Karlových Varech (Instand), Olomouci (Náruč dětem) a Františkově nad Ploučnicí (Spolek nad Ploučnicí). V letošním roce je tedy celkem 9 měst - středisek programu 3G - tři generace.

Co je smyslem programu 3G - tři generace?

- podpora mezigeneračního dobrovolnictví;
- vytvoření bezpečného přátelského vztahu dítěte/rodiny s jedním dobrovolníkem starším 50 let;
- snaha nahradit prarodiče a vnoučata lidem, kteří tuto možnost nemají;

Pro koho je program 3G - tři generace určen?

Propojuje osoby starší 50 let a rodiny s dětmi, ty z nich, kdo nemají možnost mezigeneračního soužití a touží po ní. Do programu 3G je možné přihlásit dítě nebo skupinu sourozenců předškolního či školního věku. Dobrovolníkem programu 3G se může stát osoba starší 50 let, která má zájem a možnost pravidelně se věnovat dítěti jedno odpoledne týdně po dobu alespoň 6 měsíců.

Koordinátor zajišťuje realizaci a chod programu, vybírá a odborně připravuje dobrovolníky, provádí dvojici po celou dobu fungování v programu, pořádá společné akce pro děti a dobrovolníky programu, zajišťuje odborné poradenství pro rodiče/zákonné zástupce, spolupracuje s ostatními středisky programu 3G - tři generace v ČR.

Program 3G - tři generace právě slaví 5 let své existence!

Podánilo se informovat širokou veřejnost o možnosti mezigeneračního dobrovolnictví a k dnešnímu dni, tj. 15. 11. 2016, navázat celkem 52 dlouhodobě funkčních spojení rodina – dobrovolník. Někteří využili možnosti neformálního setkávání bez podpisu smlouvy, i z jejich setkávání máme radost☺.

„Jsme velmi nadšeni Kristínkou. Moc vám děkujeme za příležitost se s ní seznámit. Budeme nadále pečovat o náš vztah s velkou láskou. Jsme rádi, že se cíl projektu 3G naplnil a my mohli být jeho součástí. Tímto bychom ukončili spolupráci s 3G. Rádi bychom dali příležitost i ostatním rodinám a dobrovolníkům, aby našli své štěstí jako my a Kristínka. Děkujeme z celého srdce. S pozdravem a přáním spousty hezkých vztahů jako je ten náš ☺.“

Rodina Mrázkova a dobrovolnice Kristínka

„...začala jsem se zajímat o mladé rodiny v mém okolí a jedna mne „adoptovala“. Mám teď kamarádku mladou maminku a dvě skvělé „vnučky“ Adélku a Terezku, to vše díky vám. Bez vás bych nepřišla na to, že může někdo něco takového potřebovat.“

S pozdravem Jiřina S.

Dobrovolnice Jitka a „její“ malá Klárka, rozhovor:

„Určitě bych ráda sdělila, jak mne ta činnost obohacuje, co mi přináší: Líbí se mi sledovat přemýšlení dětí, čeho si všímají, jejich bezprostřední reakce.“

Nějaké konkrétní příklady?

„Třeba při malování keramiky chtěla Klárka doplnit ještě něco veselého, tak jsem nakreslila smajlíka. Nebo když jsem říkala, že má dcera Míša svátek, tak navrhla, že bych jí mohla připravit myšky - Klárka je dělala zrovna na keramice. Tak jsem udělala potom doma myšky ze zeleniny a měla i dcera z nich radost.“

A naopak co já ráda předávám dětem?

„Znalosti, hlavně o přírodě - je to můj obor. Klárka se někdy ptá, jak se jmenují rostliny, anebo ráda pozoruje broučky. Také ráda tvořím, chodíme spolu na keramiku a oběma se nám tam líbí.“

Co si spolu povídáme?

„Mám ráda také pohádky a zaujmou ji nejlíp, když jí k tomu kreslím jednoduché obrázky. Takové vytváření je něco jiného než číst knížku nebo poslouchat namluvené povídání. Může do toho přidat i své nápady, návrhy.“

A ještě další spolupráce s rodinou?

„Používají čaje s hezkými pytlíčky, které já používám na výrobu pěkných hvězdiček, kytiček apod.“

Možná by ještě bylo zajímavé říci něco o potížích takové pomoci s dítětem:

„Když má dítě chvíli vzdoru nebo negativního přístupu, je pro mne důležité připomenout si zkušenosti, že to tak bývá běžně, a nebrat si to osobně.“

A proč jsem se vlastně přihlásila do 3G?

„U mých vnoučat se jejich rodiče v péči hodně střídají a navíc moje snacha je s dětmi doma, tak moc nepotřebují hlídání. A proto, že ráda s dětmi pracuji, mi právě synova manželka poradila, že bych mohla pomoci jiným rodinám, kde třeba nemají na děti tolik času. A taky protože ráda pomáhám, přihlásila jsem se potom do programu 3G. Tak to je pár konkrétních věcí a nemyslím, že je to zrovna objevné, je to možná přístup, který mají babičky často.“

Program 3G - tři generace je realizován díky podpoře MPSV, MV, Nadace Agrofert a Nadace Pangea. Program 3G - tři generace přináší pozitiva všem zúčastněným stranám: dětem, rodičům, dobrovolníkům i koordinátorům. Nepropásněte proto možnost stát se partnerem programu 3G - tři generace, ať už se jedná o propagaci, realizaci či finanční podporu.

Součástí prezentace byl také křest Brožurky příkladů dobré praxe, kmotrami se staly a mnoho štěstí programu popřály dobrovolnice Jitka Nováková, Mgr. Denisa Pechová za MPSV a Mgr. Nataša Diatková za MV.

Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice

Mgr. Nataša Diatková a Ing. Hana Frýdlová, Ministerstvo vnitra ČR

natasa.diatkova@mvcz.cz; hana.frydlova@mvcz.cz; www.mvcz.cz/dobrovolnicka-sluzba.aspx

Obecné informace o projektu

Název projektu: Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center

Registrační číslo: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724

Příjemce podpory z OPZ: Česká republika - Ministerstvo vnitra, Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, Nad štolou 936/1, 170 00 Praha 7

www.mvcz.cz/clanek/odbor-bezpecnostni-politiky-a-prevence-kriminality.aspx

Rozpočet projektu: 24 024 00,00 Kč

Realizace projektu od: 01. 09. 2016

Realizace projektu do: 31. 08. 2020

Partneři: ne

Projekt se zaměřuje na profesionalizaci podpory a koordinovaného využívání dobrovolníků především v oblasti sociální integrace, a to u těch organizací, které dobrovolníky nabírají, připravují a vysílají dále pro klienty cizí anebo své.

Předmětem projektu je vytvoření následujících materiálů:

1. Analytický materiál popisující situaci v oblasti dobrovolnictví v dobrovolnických organizacích a centrech v zahraničí i v České republice - takový výzkum v České republice není k dispozici.
2. Návrh „Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice“ s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center se zaměřením na systémovou podporu a rozvoj dobrovolnických aktivit, zvýšenou dostupnost a profesionalizaci služeb dobrovolnických center a jejich klientů při pokrytí celého území České republiky.
3. Evaluační zpráva obsahující rovněž statisticko-sociologické šetření formou přílohy.
4. Metodika realizace a podpory dobrovolnických center v ČR.
5. Doporučený obsah vzdělávání pracovníků dobrovolnických center, dobrovolnických organizací a dobrovolníků.

Hlavní cíl projektu:

Cílem projektu je vytvoření dostupnějších a kvalitnějších služeb v oblasti sociálního začleňování prostřednictvím poskytovaného dobrovolnictví a nastavení příznivého prostředí pro výkon a další rozvoj dobrovolnických aktivit, pro co nejširší zapojení dobrovolníků a dobrovolnických organizací, vyzdvihnutí významu všech veřejně prospěšných dobrovolnických činností a posílení uznání dobrovolníků a dobrovolnictví ve společnosti obecně.

Dílčí cíle projektu:

1. Zvýšení dostupnosti dobrovolnictví, širší zapojení dobrovolníků do dobrovolnických aktivit, lepší koordinace, profesionalizace a zefektivnění poskytování služeb dobrovolnictví na celém území České republiky.
2. Zkvalitnění práce s dobrovolníky a s pracovníky dobrovolnických organizací a dobrovolnických center, poskytování vzdělávání, odborné, profesionální a koordinované podpory.
3. Metodicky jednotné a plošné poskytování služeb dobrovolnických center v rámci zvyšování kvality a dostupnosti služeb neziskových organizací v České republice. Využití jednotné koncepce a metodiky pro další koncepční rozvoj dobrovolnictví ze strany MV.

Cílová skupina:

- Poskytovatelé a zadavatelé sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších služeb na podporu sociálního začleňování.
- Zaměstnanci veřejné správy, kteří se věnují sociální, rodinné nebo zdravotní problematice.
- Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené.
- Neformální pečovatelé a dobrovolníci působící v oblasti sociálních služeb a sociální integrace.

Předmětem projektu jsou následující aktivity:

Klíčová aktivita 01 - Řízení a administrace projektu

Aktivita bude zahájena současně se zahájením projektu a bude realizována po celou dobu jeho trvání. Řízení a administrace projektu bude prováděno v souladu s pravidly Operačního programu Zaměstnanost, v souladu s právním aktem a dalšími metodickými dokumenty. Administrace projektu bude zajištěna zejména prostřednictvím zpráv o realizaci a žádostí o platbu. Projekt bude řízen na úrovni každodenního průběhu projektovým manažerem, který bude hrazen z nepřímých nákladů projektu. Za řádnou realizaci projektu z hlediska kvality, času, financí a dosažení stanovených výstupů zodpovídá ředitel projektu, který bude pověřen ministrem vnitra řízením projektu. V rámci této klíčové aktivity budou realizovány dvě konference pro cca 100 osob z řad odborníků a zástupců dobrovolnických organizací. Cílem úvodní konference bude seznámit účastníky s projektem, navázat spolupráci a zapojit je do konzultací. Na závěrečné konferenci budou účastníci seznámeni zejména s výstupy projektu a jejich dalším využitím v oblasti dobrovolnictví. Výběr účastníků konferencí bude konzultován s odbornými garanty projektu. Součástí této aktivity je i povinná publicita projektu, především pak tisk informativních letáků k šíření výstupů projektu.

Klíčová aktivita 02 - Zmapování současného stavu v oblasti dobrovolnictví v České republice a v zahraničí

Tato aktivita bude prováděna dodavatelsky, vybraný zpracovatel bude spolupracovat s odborným garantem, odbornými konzultanty a pracovníky věcného odboru. V rámci aktivity bude navštíveno 7 zemí EU, kdy se bude jednat o sousední země ČR a dále výběr ze zemí: Nizozemí, Anglie, Francie, Itálie a Portugalsko (bude upřesněno ve veřejné zakázce, a dále na začátku samotné realizace, kdy dodavatel předloží navrhovaný seznam zemí s odůvodněním, toto posoudí věcný gestor i odborní garanti a následně bude tento výběr a způsob výběru doporučen k realizaci). Zahraničních cest, které budou řešeny dodavatelsky, se zúčastní i dva zástupci MV ČR, a to do vybraných 4 zemí z celkových 7. Náklady na tyto cesty budou zahrnuty do veřejné zakázky a nejsou samostatnou položkou rozpočtu).

Ve vybraných zemích bude rozborem platné legislativy a na příkladech dobré praxe vytvořená analýza stavu dobrovolnictví v zahraničí, pro implementaci v České republice. Výběr zemí, které nesousedí s ČR je určen dle stavu jejich dobrovolnictví, a to buď dlouholetou zkušeností a praxí: Anglie, Nizozemí, anebo existencí zákona či jiných standardů: Francie, Itálie, Portugalsko. Při výběru zemí tak je hlavním kritériem příklad dobré praxe a možnost inspirace a částečné implementace jejich systému dobrovolnictví do rozvoje dobrovolnictví v České republice. Při výběru zemí nehraje roli nákladovost, neboť vzhledem k tomu, že se jedná o země EU, tak finanční náklady jsou de facto na stejné úrovni.

Dále bude v České republice především na případech dobré praxe a rozborem různých forem dobrovolnictví, vytvořená analýza situace dobrovolnictví v České republice, a to jako přípravná fáze pro KA 3. Bude dodavatelem zorganizován odborný workshop, pro cca 100 osob, z řad zástupců dobrovolnických organizací a dalších odborníků na problematiku dobrovolnictví. Workshop bude rozdělen do několika pracovních skupin dle hlavních témat vyšších z analýzy. Ten bude podpůrný pro vypracování návrhu koncepce KA 3. Cílem bude práce s výsledky analýzy a návrhy na uplatnění práce s dobrovolníky, návrhy na možné metodiky apod. do připravovaného návrhu Koncepce.

Klíčová aktivita 03 - Vytvoření návrhu koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice

Vytvoření návrhu koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center se zaměřením na systémovou podporu a rozvoj dobrovolnických aktivit, zvýšenou dostupnost a profesionalizaci služeb dobrovolnických center a jejich klientů při pokrytí celého území České republiky: bude prováděno dodavatelsky, vybraný zpracovatel bude spolupracovat s odborným garantem, odbornými konzultanty a pracovníky věcného odboru. Aktivita bude vycházet z KA 2, tj. z vytvořené analýzy a výsledků odborného workshopu, kdy dodavatel zapracuje relevantní poznatky a uvede doporučení pro rozvoj dobrovolnictví v České republice. Návrh koncepce bude připomínkován odbornými konzultanty. Tato aktivita bude podpůrná pro KA 4 a KA5.

Klíčová aktivita 04 - Pilotní ověření přímé podpory dobrovolnických center v rámci celé České republiky včetně nastavení a realizace odborného vzdělávání pracovníků center

Bude řešeno dodavatelsky. V rámci této aktivity bude probíhat dvouleté financování vybraných (vysoutěžených) dobrovolnických center, které budou naplňovat podmínky k aplikaci, tj. celoplošného pokrytí krajů, a tím zajištění dobrovolnictví v celé České republice. Předpokládá se s finanční podporou v celkovém objemu: 14 krajů po cca 500 000 Kč (dle velikosti krajů se mohou částky měnit, tj. je předpoklad, že Středočeský kraj dosáhne vyšší částky cca o 100 000 - 200 000 Kč než Karlovarský kraj, a to z důvodu počtu obyvatel i plošného pokrytí kraje) za 1 rok, tj. 14 000 000 Kč na 2 roky. Předpokládá se, že by dobrovolnická centra mohla realizovat následující aktivity: cílené profesní vzdělávání koordinátorů a dobrovolníků, proces usměrňování nabídky a poptávky služeb, šíření informací o metodice a existující legislativě k dobrovolnictví, cílenou osvětu veřejnost v oblasti dobrovolnictví, zprostředkování služeb (poskytnutí cíleného servisu v oblasti dobrovolnictví) pro přijímající organizace apod. Dodavatel bude vybrán na základě zákona o veřejných zakázkách. Záměrem žadatele bude snaha o zapojení odborníků z akreditační komise dle § 6 zákona o dobrovolnické službě do hodnotící komise dané veřejné zakázky. Ministerstvo vnitra ČR (žadatel), které je zároveň jediným státním donátorem na rozvoj dobrovolnických center dle zákona o dobrovolnické službě tím pádem může zcela eliminovat hrozící duplicitu ve financování. Tomuto předejde jednak možným upravením podmínek vlastního dotačního programu na rozvoj dobrovolnické služby, a to s ohledem na nefinancování případných stejných aktivit stejným dobrovolnickým centřům (bude upraveno dle praxe). Dále kritéria výběru v projektu budou navazovat na návrh Koncepce a její doporučení pro rozvoj dobrovolnictví v České republice vytvořené projektem (nebude se tedy jednat o financování celého provozu těchto center). Tato kritéria vzešlá z KA projektu v současném dotačním titulu na rozvoj dobrovolnictví nejsou a státní účelová dotace se na toto neposkytuje. Rovněž v uzavřené smlouvě s vysoutěženými dobrovolnickými centry bude ustanovení zabraňující možné dvojí financování projektu ze státního rozpočtu.

Během pilotu, jako podpůrná, kvalifikační, část, bude probíhat profesní školení 60 pracovníků dobrovolnických center v rozsahu 40 hodin. Školení bude rovněž probíhat dodavatelsky. v rámci veřejné zakázky (průzkum trhu je přiložen, bude součástí doložené veřejné zakázky), bude konzultováno s věcným gestorem a odbornými konzultanty. Témata školení budou vycházet z KA 2 a KA3. Zároveň bude realizováno i vzdělávání pro dobrovolníky, jako zkušební vzorku pro nastavení doporučeného obsahu tohoto školení. Vzdělávání nebude mít bagatelní podporu a nebude tak měřitelným výstupem.

Klíčová aktivita 05 - Zhodnocení realizace pilotního ověření přímé podpory dobrovolnických center včetně vytvoření metodiky realizace a podpory dobrovolnických center v České republice

Zhodnocení realizace pilotního ověření přímé podpory dobrovolnických center včetně vytvoření metodiky realizace a podpory dobrovolnických center v České republice - bude řešeno dodavatelsky, vybraný zpracovatel bude spolupracovat s odborným garantem, odbornými konzultanty a pracovníky věcného odboru. Tato aktivita je evaluační, zahrnuje vyhodnocení realizace pilotního projektu a zhodnocení dosažených výsledků. Evaluace bude obsahovat rovněž srovnání původního stavu v oblasti dobrovolnictví v roce 2016 (s využitím analýz vytvořených v rámci KA2) a stavu ke konci realizace projektu, po aplikaci návrhu Koncepce a pilotáži dobrovolnických center, včetně školení jejich pracovníků. Bude analyzovat vhodnost návrhů na podporu dobrovolnictví obsažených v návrhu Koncepce. Evaluační výsledky budou rovněž podpůrné pro vytvoření metodiky realizace a podpory dobrovolnických center v České republice. Poslední částí této evaluace bude vyhotovení sebeevaluace (projektu samotného), která bude zpracována již v průběhu realizace projektu s cílem zhodnotit nastavení procesu realizace a zhodnocení dosažených výsledků (dopadů) celého projektu. V prvních fázích bude evaluace projektu zaměřena primárně procesně, včetně dílčích formativních aspektů, v pozdější fázi projektu je evaluace zaměřena primárně na výsledky (dopady).

Evaluační aktivity budou realizovány nejpozději v polovině realizace projektu. Výstupem evaluace bude evaluační studie složená za tři částí, tj. vstupní, průběžné a závěrečné zprávy. Tato aktivita bude realizována dodavatelsky.

Každá dílčí sebeevaluace bude:

- obsahovat hodnocení procesní, tzn., zda projekt funguje tak, jak bylo zamýšleno a zda přináší očekávané dopady,
- obsahovat hodnocení dopadové, tzn. jaký je skutečný příspěvek projektu a jeho skutečný dopad,
- obsahovat zapojení klíčových aktérů subjektů, kteří mají zájem na realizaci evaluace a mohou jeho úspěšnost ovlivnit a to prostřednictvím pohovorů nebo dotazníkovým šetřením,
- mít vymezena evaluační kritéria a k nim pak obecné i specifické otázky pokrývající hlavní evaluační kritéria,
- mít definované nastavení hodnotících kritérií,
- mít zpracovaný rámcový návrh evaluačního designu, analýzu kontextu a dopadu, plán řízení sebeevaluace,
- diseminována zainteresovaným stranám a cílové skupině obecně.

V rámci hodnotícího procesu se uskuteční workshopy - kulaté stoly v krajích (14 krajů), které proběhnou po ukončení KA 4. Na každou akci předpokládaný počet osob 30, tj. $30 \cdot 14 = 420$ osob, tyto osoby však nebudou zahrnuty do indikátorů projektu. Výsledky z kulatých stolů budou rovněž zahrnuty do metodiky realizace a podpory dobrovolnických center. Součástí vyhodnocení bude i realizace statisticko-sociologického šetření, a to jak u samotných dobrovolnických center, u organizací, i u individuálních osob, tj. dobrovolníků, klientů, i v rámci široké veřejnosti. Šetření bude dvojího typu. Bude celospolečenské šetření v domácnostech v oblasti rozvoje dobrovolnictví zpracovávané dle metodiky ČSÚ a zároveň bude odvětvové šetření dle různých oblastí dobrovolnictví, realizováno v součinnosti s ČSÚ.

Dobrovolnictví a mezigenerační vztahy v Prachaticích, aneb kde všude senioři pomáhají, mezigenerační vztahy, stárnutí populace a podpora dobrovolnictví

Zpracovala: Hanka RH+ Rabenhauptová

Přednášeli: Hanka RH+ Rabenhauptová, Mgr. Jiří Gabriel Kučera, DiS., Mgr. Zdeněk Krejsa, DiS.

Doprovázení: zpěv - ukázka dobrovolnictví: Marie Šímová a Jarmila Šímová

Fotografie vybrali: Karel a Hanka RH+ Rabenhauptovi

Město Prachatice má ke dni konference 15. 11. 2016 celkem 10 967 obyvatel. Z toho zde žije 19,32% seniorů nad 65 let věku. A to již stojí za to, něco pro ně a i s nimi podnikat, vymýšlet, vytvářet a aktivizovat.

Propagace dobrovolnictví je důležitým prostředkem k získání dalších zájemců o tuto aktivitu. Příkladem při propagaci je vždy důraz na slova – dobrovolně, ve svém volném čase, zadarmo a pro druhé. K propagaci jsou využívány různé formy jako je prezentace v místním tisku, Radničním listu, internetových novinách, kabelové televizi, ale i facebooku, ale i výstavami, při setkáních, akcích, propagačním materiálem, ... nebo kampaněmi.

Kampaň Dobrovolník s kytičkou znamená každé dva roky výzvu pro občany města, k zaslání návrhů na ocenění dobrovolníků. Po vyhodnocení dochází ke slavnostnímu předání ocenění a slavnostnímu setkání s vedením města za přítomnosti médií.

Projekt Dobrovolník ve veřejné správě, realizovaný s Fondem dalšího vzdělávání a Dosluž – Dobrovolnictví a veřejná služba, aneb Jak na to v obci?, ukončený s Národní sítí Zdravých měst jsou projekty, na kterých město Prachatice a Dobrovolnické centrum participuje. Realizuje dílčí kroky. Zaváděním „firemního“ dobrovolnictví se stále učí a hledá metody k intenzivnějšímu přístupu každého zaměstnance úřadu, a posléze i občanů našeho města. I v komunitním plánu rozvoje sociálních a doprovodných služeb v průřezových a všeobecných tématech je kapitola **Opatření: Dobrovolnictví**: Dobrovolnictví lze definovat jako svobodně zvolenou činnost, která se koná ve prospěch druhých bez nároku na odměnu. Dobrovolnictví je možné vykonávat v oblasti sociálních služeb, volnočasových, sportovních či kulturních aktivit, v péči o životní prostředí a v mnoha dalších oblastech. Dobrovolnická činnost je na území ORP Prachatice realizována již mnoho let více či méně organizovanou formou několika organizací a v roce 2011 bylo akreditováno KreBul o.p.s. Dobrovolnické centrum Prachatice. A jsou v něm zařazeny aktivity: Cílená práce s dobrovolníky, Zapojení dobrovolníků do vzdělávacího procesu a Rozvoj Dobrovolnického centra. Tzn. Realizace projektů, směřujících k cílené práci s dobrovolníky, rozšiřování firemního dobrovolnictví. V rámci této aktivity budou pokračovat činnosti, které budou studenty, zaměstnance a ostatní motivovat k zapojení do vykonávání dobrovolnické činnosti. Budou se realizovat informační kampaně, konference, semináře, vzdělávací a motivační aktivity, které budou směřovat k informování veřejnosti o dobrovolnictví, k aktivnímu vykonávání dobrovolnické činnosti a koordinaci dobrovolnických aktivit.

Dobrovolnice nabízí smyslovou aktivizaci paní při výstavě květin na zámku

Dobrovolnické centrum Prachatic pod KreBul, o. p. s. Prachatic získává a vybírá dobrovolníky, eviduje, školí. Dále zajišťuje potřeby přijímajících organizací, ale i fyzických osob. Provádí smluvní zajištění dobrovolnické činnosti, včetně pojištění. Nabízí supervizi jak individuální, tak skupinovou. Komunikuje a spolupracuje s přijímacími organizacemi, fyzickými osobami a dalšími spolupracujícími organizacemi a spolky, institucemi. Propagují dostupnými zdroji dobrovolnictví.

Dobrovolnictví je poskytováno u nás jednotlivci, kolektivy i firmami. Dobrovolnictví zaznamenáváme dlouhodobé, krátkodobé i jednorázové. Formy dobrovolnictví pak finanční dary, materiální, ale i osobní (darování času a své fyzické přítomnosti). **V Prachaticích**, dle posledního průzkumu bylo zjištěno, že je **do různých forem dobrovolnictví zapojeno 54% obyvatel** (hodně respondentů odpovědělo, že reaguje na celostátní kampaně jako je například Bílá pastelka, jiní kvitují otevření Prachatického dobročinného obchůdků, kam mohou odnést nepotřebné věci pro jiného potřebné, či benefiční koncerty, či sběrná místa pro Druhý život dětské knihy, víček, pletených čtverečků pro Afriku ...)

Příkladem dobrovolnictví fyzickými osobami může být **doprovod** při výletu na Zámek Kratochvíle, kdy klienti Domova Matky Vojtěchy v doprovodu dobrovolníku navštívili výstavu květin na zámku. Díky velkému pochopení zaměstnanců státního zámku si mohli prožít všemi vjemy barvy, vůně, tvary ...

Díky nabídce Nadace Charty 77 platformě SenSen se v Prachaticích rozvinula nová forma dobrovolnictví, která reaguje na projekt: **NÁRODNÍ KRONIKA**. Dobrovolnictví ve skupinkách, mezigenerační, jako je příklad paní Marie. Paní Marie - Její paměť do Národní kroniky. Je seniorkou, bývalou učitelkou a také dlouholetou členkou Rady seniorů města Prachatic. Vzhledem ke zhoršujícím se zdravotnímu stavu byla navštívena a zároveň ji byla nabídnuta šance zaznamenat svoji životní roli, roli učitelky, profese učitelky do Národní kroniky a to prostřednictvím studentky, která s ní rozhovor natočila, přepsala a do Národní kroniky poslala (www.narodnikronika.cz).

Dalším dobrým příkladem je také kolektivní dobrovolnictví, mezigenerační, kdy **využíváme studentů – kolektivů tříd** z místních škol, např. při Seniorských sportovních hrách to byli studenti Střední pedagogické školy a Vyšší odborné školy sociální. Studenti u seniorů zajišťovali nejen doprovod, ale i rozhodování u jednotlivých disciplín, fotodokumentaci a podobně.

Již tradicí se v Prachaticích stává, že akce jsou koncipovány mezigeneračně. Senioři navštěvují mateřské školy, kde si s dětmi povídají, tančí, cvičí a vzpomínají a dále pak individuálně opravují a spravují hračky, hry, pomáhají na zahradě. Děti pak přicházejí do sociálních zařízení a s klienty tvoří, vypráví a ukazují, co umí, společně pak plní různé úkoly. V Mezigeneračním domě: Křížovatka u parku na Zlaté stezce 145 v Prachaticích, jehož zřizovatelem je KreBul, o. p. s., pak vznikla také díky dobrovolníkům mezigenerační zahrada. Postupně se zde vyráběl nábytek z palet, do vyvýšených truhlíků byly vysázeny byliny, do truhlíků v oknech květiny, vzniklo malováním i letní kino, budka pro ptáky a především přátelství, kdy jeden od druhé se učil a pomáhá stále.

V dobrovolnictví je také důležitý **prostor a nápady**. Skvělým místem k setkávání je nově vzniklý SeniorPoint, kde se mohou dobrovolnické aktivity rozvíjet. Nutné je také dát prostor osobám se zdravotním postižením, seniorům.

Pravidelným, dlouhodobým příkladem několikaletým dobrovolnictví je **Cvičení šité na míru**. Dobrovolnice Hanka navštěvuje Domov seniorů Mistra Kříšťana v Prachaticích a v místní tělocvičně – rehabilitační místnosti, cvičí se seniory, těžce zdravotně postiženými seniory s různými pomůckami a s prvky smyslové aktivizace. Cvičení zpřijemňuje pozváním svých kamarádů, sportovců, dobrovolníků, či připravuje pravidelně výstavy fotografií ze společných aktivit.

Druhým příkladem dlouhodobého a pravidelného dobrovolnictví je **Klub SenSen** – senzačních seniorů a jeho počítačová učebna s dobrovolníky Karlem a Karlem. Klub vedou dva Karlové, kteří se přichozím seniorům, ale i mladším osobám se zdravotním postižením mezigeneračně věnují práci s počítačem, tabletem, telefonem, navíc radí i v otázkách fotografie – fotografování, stahování, ukládání a zpracování fotografií v programech na počítači. Klub je již několik let otevřen každý čtvrtek. Ročně organizují jako bonus výstavu fotografií, soutěžemi, sdílení, školení v kyberšikaně, kyberkriminalitě a setkání s umělci fotografy.

Velkou oblibu a úspěch zaznamenalo **firemní dobrovolnictví**, kdy zaměstnanci úřadu, ale i další dobrovolníci v rámci Kabelkového veletrhu (kdy se sbírají kabelky, šátky, korále a kravaty), kdy

se prodávají tyto věci a z výtěžku jsou podpořeny nadané děti, děti ze sociálně slabých rodin. Do této aktivity je zapojeno mezigeneračně několik stovek lidí. Každoročně z výtěžku v rámci kraje jsou v Prachaticích podpořeny 2 – 4 děti.

A na závěr mi dovoluňte představit vždy pouze jednu z dobrovolnických aktivit přednášejících a vystupujících: Marie a Jarmila zpívají na různých akcích, Jiří Gabriel společně kouzlí, tvoří a vytváří, Zdeněk svým tancem dává radost druhým a Hanka se mnohdy stává průvodcem potřebných.

Pěvecké vystoupení

Marie Šimová, Jarmila Šimová, Městský úřad Prachatice

Pěvecké vystoupení sester Marie a Jarmily v rámci příspěvku Hanky Rabenhauptové.

Mezigenerační setkání – výstava senzačních senierek Marie Rabenhauptové a Christy Krejsové: Puzzle a omalovánky, nad kterou dohlíží ředitel KreBul, o. p. s. Prachatice Zdeněk Krejsa

Senioři seniorům

Bc. Magdalena Zronková, Dobrovolnické centrum ICOS Český Krumlov, o. p. s.
dobrovolnictvi@krumlov.cz; <http://icos.krumlov.cz>;

Seznámení s Dobrovolnickým centrem v Českém Krumlově

Dobrovolnické centrum bylo v Českém Krumlově založeno roku 2009 neziskovou organizací ICOS Český Krumlov, o. p. s. Dalšími pracovišti této organizace jsou například Bezplatná právní poradna, Rodinné centrum, Podpora rodin v krizi nebo Osobní asistence pro osoby se zdravotním postižením a seniory.

Dobrovolníky přijímáme a zapojujeme do činnosti naší organizace a zároveň je i vysíláme do dalších organizací v regionu Českokrumlovsko. Dobrovolníci tak pomáhají dětem, mládeži a rodinám - doučují a vypomáhají s přípravou do školy, tvoří dvojice s potřebnými dětmi a tráví s nimi smysluplně volný čas, vypomáhají v rodinném centru, docházejí za dětmi v dětském domově atd. Další oblastí působení dobrovolníků jsou osoby se zdravotním postižením. Dobrovolníci doprovázejí klienty na společenské akce, zpestřují jim volný čas apod. A v neposlední řadě podporujeme dobrovolnou činnost i seniory – v rámci domovů pro seniory a prostřednictvím Informačního centra pro seniory.

Ročně evidujeme 40 – 50 dlouhodobých dobrovolníků v akreditovaných programech.

Senioři seniorům - jak to všechno začalo

Jedním z našich úspěšných programů je „Senioři seniorům“, jehož náplní je především chod jedinečného Informačního centra pro seniory (IC Senior).

U jeho zrodu stála paní Františka Kuncová – dáma, která má bohaté zkušenosti z oboru díky pozici vedoucí odboru školství a sociálních věcí na Městském úřadě v Č. Krumlově. Potřebami seniorů se nadále zabývala i v důchodovém věku. Vzhledem k tomu, že ve městě i v regionu chybělo takové zařízení, které by pomáhalo seniorům v různých situacích a rozšiřovalo nabídku volnočasových aktivit, rozhodla se pro to něco udělat. V roce 2010 se podařilo pod českokrumlovským Dobrovolnickým centrem slavnostně otevřít Informační centrum pro seniory.

IC Senior je jedinečné především proto, že funguje na zcela dobrovolnické bázi – kolem paní Františky Kuncové se začaly „nabalovat“ další osoby, které vytvořily stálou základnu 7 – 9 dobrovolníků. Ti se společně starají o chod IC Senior.

Fungování IC Senior

Kancelář IC Senior je pro veřejnost otevřená 2x týdně v dopoledních hodinách, úkolem dobrovolníků je zde vyhledávání a předávání informací zájemcům. Hlavní činností je však organizace volnočasových aktivit pro své vrstevníky. Jejich měsíční program obsahuje pestré spektrum aktivit (pohybové aktivity, přednášky, vzdělávací kurzy, exkurze, vzdělávací kurzy ad.).

„Z počátku byly ve velké oblibě především přednášky, v současné době je zájem hlavně o kurzy angličtiny, jógu či různé exkurze,“ doplňuje vývoj zájmu vedoucí dobrovolnice Františka Kuncová.

Veškeré aktivity jsou pro zájemce zdarma – i lektori tedy „dobrovolně“ vypomáhají. Na IC Senior je totiž napojena další řada dobrovolných lektorů, přednášejících ad. - jsou to osoby, které byly osloveny, aby předaly své zkušenosti seniorům v rámci centra. Někteří pomáhají jednorázově, jiní jsou zapojeni dlouhodobě. Většinou se jedná o seniory, kteří se něčemu dlouhodobě věnovali a nyní své znalosti předávají dál. I mezi stálými dobrovolníky jsou osoby, které nyní využívají nabyté zkušenosti z profesního života.

Máme velkou radost, že se daří zapojovat stále více a více zájemců o naše služby. Zde můžete vidět vývoj zájmu – v roce 2014 byla účast 800 osob v rámci 80ti akcí, v roce 2015 již uspořádali 200 akcí pro 1200 účastníků.

Plány v rámci IC Senior

Velmi obdivuji, kolik energie a chuti dobrovolníci do své činnosti vkládají, neustále přicházejí s novými nápady, do všeho se pouští s velkým nadšením a neztrácejí smysl pro humor a dobrou náladu. Jsou dobrým příkladem nám všem. Naše společné plány a nápady se stále vyvíjejí, aktuálně se zabýváme myšlenkou, jak propojit seniory s dětmi v rámci Rodinného centra (společně výlety, předčítání na dobrou noc ad.).

Dalším z aktuálních plánů je zapojit se více i do komunitního života v rámci našeho města – senioři by vytvořili skupinky, které by postupně mapovaly město a zjišťovaly potřeby z pohledu seniora. Zpracované podklady bychom předali Radě města. Slibujeme si od toho pozitivní změny v našem městě (více relaxačních zón, nebo hřiště pro seniory).

Přínos programu

Samotní dobrovolníci spatřují přínos účasti na tomto programu především v možnosti vlastní seberealizace. Díky zapojení se zůstávají ve středu dění, jsou neustále v kontaktu, trénují svoji paměť, komunikační dovednosti apod. A co účast na aktivitách přináší účastníkům? Začleňují se do komunitního života, zaplňují svůj volný čas smysluplnými aktivitami, mohou zde realizovat vlastní nápady atd.

„Naší činností bojujeme také proti osamělosti seniorů a nabízíme jim prostor pro předávání zkušeností a dovedností,“ dodává paní Kuncová.

Příspěvky I. odpolední sekce - Společenský sál

Dobrovolnictví seniorů z pohledu teorie ekonomické hodnoty dobrovolnictví

Ing. Jakub Dostál, Ph.D., Vysoká škola polytechnická Jihlava, Katedra ekonomických studií
jakub.dostal@vspj.cz; www.vspj.cz

Úvod

Co je to ekonomická hodnota dobrovolnictví a co nám její hodnoty říkají nebo naopak neříkají v kontextu dobrovolnické činnosti seniorů? Na tyto otázky hledá odpovědi tento text, který se vám dostal do rukou. Ekonomickou hodnotou dobrovolnictví je v kontextu tohoto textu myšlen koncept, který přiřazuje dobrovolnictví určitou finanční hodnotu, v literatuře bývá označován někdy také jako peněžní nebo dolarová hodnota dobrovolnictví. V případě vstupu hodnoty dobrovolnictví do nákladů v rámci povinného kofinancování projektů se používá také označení jako hodnota dobrovolnictví, ačkoli se v žádném případě nejedná o vyjádření celkové (komplexní) hodnoty, kterou dobrovolnictví má.

Chceme-li kvantifikovat hodnotu dobrovolnictví, je třeba přesně vymezit úhel pohledu, který zkoumáme. V našem případě se budeme zaměřovat primárně na dobrovolnictví seniorů, byť celá řada závěrů níže v textu může být brána jako univerzální. Stejně je ale třeba naše zkoumání více konkretizovat. Jedná se o hodnotu dobrovolnictví pro seniora, který dobrovolnictví vykonává, nebo pro příjemce této pomoci? A půjde-li o příjemce, máme na mysli konkrétního člověka (např. pacienta v nemocnici nebo seniora žijícího v domově pro seniory, který touží po společnosti), případně organizaci, ve které daný příjemce působí? Nebo město či komunitu jako celek?

Tento text je zaměřen na hodnotu dobrovolnictví (nejen) seniorů z pohledu teorie ekonomické hodnoty dobrovolnictví, což v principu znamená, že dochází k oceňování času, který dobrovolníci dané činnosti věnují. Tento koncept tedy odpovídá na otázku, jak nákladné by bylo, kdyby danou dobrovolnickou činnost vykonávali na místo dobrovolníků placení zaměstnanci. Tento koncept nenaznačuje, že by se tak mělo stát, ani že by to bylo pro společnost výhodnější, tyto hodnotové soudy jdou nad rámec tohoto konceptu.

Koncept ekonomické hodnoty dobrovolnictví je tu pro to, že historickým vývojem vznikla potřeba peněžně ocenit hodnotu, které dobrovolnictví má. Mezi hlavní způsoby využití patří zahrnutí hodnoty dobrovolnictví do povinného kofinancování projektů, které tak za určitých okolností může umožnit, že žadatel (zpravidla nestátní nezisková organizace) dosáhne na vyšší dotaci. Dále jde o různá statistická šetření o dobrovolnictví, jaké vykonává např. Český statistický úřad (ČSÚ, 2015), nebo informativní zprávy a studie o efektivnosti dobrovolnického programu.

1) Ekonomická hodnota dobrovolnictví

Základní princip, jak vypočítat hodnotu dobrovolnictví, je poměrně prostý, jak ale bude řečeno dále v textu, interpretace výsledků činí celý proces poněkud složitějším. Obecný vzorec pro výpočet hodnoty dobrovolnictví je následující:

$$v = w * h$$

kde:

v ekonomická hodnota dobrovolnictví
 w náhradní hodinová mzda
 h počet dobrovolnických hodin

V případě využití mzdy specialisty, tedy metody doporučené Mezinárodní organizací práce (ILO), kdy jsou jednotlivé typy dobrovolnické činnosti oceňovány podle rozdílných náhradních mezd, je výpočet následovný:

$$v_s = \sum_{i=1}^n h_i * w_i$$

$i = 1, 2, 3, \dots, n$

kde:

- v_s ekonomická hodnota dobrovolnictví při využití náhradní mzdy specialisty
 h_i počet dobrovolnických hodin při daném typu dobrovolnictví
 w_i náhradní hodinová mzdy nejvíce odpovídající danému typu dobrovolnictví
 i typ dobrovolnické činnosti
 n počet typů různých dobrovolnických činností oceňovaných jednotlivými náhradními mzdami

Pro širší kontext uvádíme také tabulku, znázorňující různé přístupy k hodnocení ekonomické hodnoty dobrovolnictví. Koncept, kterému se věnuje tento text, využívá strategii hodnocení náklady náhrady (oceňuje dobrovolnictví pomocí co nejbližšího ekvivalentu této činnosti), je zaměřen na vstupy (tedy samotné dobrovolníky, respektive jejich čas) a jako metodu hodnocení využívá zjištění, ke kterému jsou nejčastěji využívány statistické databáze, díky kterým víme průběrnou či mediánovou mzdu v dané ekonomice, případně jsou dány legislativně (minimální mzda nebo jiná hodnota dána legislativou), způsobů je ale celá řada.

Tabulka 1: Přístupy k měření ekonomické hodnoty dobrovolnictví

Strategie hodnocení	Zaměření měření	Metoda hodnocení	
		Zjištění	Deklarování
Náklady náhrady	Vstupy	Mzda potřebná pro placeného pracovníka namísto dobrovolníka	Odhad vedoucího dobrovolníků
Náklady obětované příležitosti	Vstupy	Ušlá mzda dobrovolníka	Odhad dobrovolníka
Společenské přínosy	Výstupy	Náklady na tržní zajištění přínosů z dobrovolnictví	Odhad příjemce aktivit

Zdroj: Salomon, Sokolowski a Haddock, Measuring the Economic Value of Volunteer Work Globally: Concepts, Estimates, and a Roadmap to the Future. September 2011, s. 226)

V tomto designu výzkumu se stále vyskytuje celá řada otázek, na které si musí odpovědět každý, kdo se chce věnovat zkoumání ekonomické hodnoty dobrovolnictví. Ať už chce tuto hodnotu využívat jakkoli, případně chce-li stanovit její výpočet, např. pro účel statistických šetření nebo konfinancování projektů.

Výběr vhodné definice dobrovolnictví je klíčový, neboť tato definice následně ovlivňuje rozsah množiny neplacené nepovinné práce vykonávané ve prospěch ostatních, nazývané dobrovolnictvím, jednotná definice dobrovolnictví totiž neexistuje. Jak zmiňují Frič a Pospíšilová a kol. (2010, s. 9), mezi odbornou veřejností nepanuje shoda na jednotné definici dobrovolnictví. Dekker a Halman (2003) nicméně uvádí, že v různých definicích můžeme nalézt minimálně tři společné prvky. A sice že dobrovolnictví je nepovinné, bez nároku na odměnu, ve prospěch ostatních. Méně častým, ale stále frekventovaným prvkem, je podle nich organizovanost. Jak však upozorňují jak Dekker a Halman (2006), (Rochester, Ellis Paine a Howlett, 2009), ale i Frič, Pospíšilová a kol. (2010, s. 9), všechny tři hlavní definiční znaky s sebou obvykle nesou určité nejasnosti.

Salomon, Sokolowski a Haddock, (2011, s. 225) přinášejí definici dobrovolnictví, která vznikla pro účely měření hodnoty dobrovolnictví ve spolupráci s Mezinárodní organizací práce (ILO) a světovými experty na dobrovolnictví a statistiku. Tuto definici převzal také manuál ILO k měření dobrovolnické práce. Podle této definice je dobrovolnictví tedy: „*neplacená nepovinná práce, vykonávaná jak skrze určitou organizaci, tak přímo, mimo vlastní domácnost či rodinu dobrovolníků.*“ (ILO 2011, s. 13). Tato definice vnáší určitý sjednocující prvek do více či méně odlišných definic dobrovolnictví. Je navíc vhodná i do českého prostředí, kde část dobrovolnictví upravuje zákon o dobrovolnické službě, zatímco zbytek dobrovolnictví probíhá mimo tento zákon.

Velmi výrazný vliv na výpočet ekonomické hodnoty dobrovolnictví má také volba typu náhradní mzdy, jinými slovy, kde vezmeme hodnotu w , tedy náhradní hodinovou mzdu. Obvykle se mezi nejznámější metody u nás řadí tyto metody:

- Minimální mzda (daná legislativně, případně jednotlivé úrovně zaručené mzdy)
- Metoda Tošnera a Sozanské (1,5 násobek minimální mzdy)
- Metoda MPSV

- Mediánová mzda (využívající hodnotu mediánové hodinové mzdy v ekonomice, případně její části)
- Průměrná mzda (ekvivalent mediánové mzdy, využívá ukazatel průměrné mzdy, který má menší vypovídací hodnotu)
- Mzda specialisty (v současné době hlavní proud)
- Independent sector (průměrná mzda je navýšena o 12%, které představují odhad výši zaměstnaneckých benefitů v USA)

Tento soupis není zcela jistě vyčerpávající, jednotlivé metody se také mohou vzájemně kombinovat, navíc některý z nich mohou být také pojímány rozdílně. Např. hodnota průměrné nebo mediánové mzdy může být brána za celý rok, nebo jen za aktuální čtvrtletí. Může jít o hodnotu v celé ekonomice, nebo jen v její platové (de facto státní) či mzdové (nestátní) části. Je možné vzít hodnotu za celou ČR, nebo třeba jen za určitý region (kraj).

2) Ekonomická hodnota dobrovolnictví – tři teze (nejen) o dobrovolnictví seniorů

Jak již bylo zmíněno výše, způsob výpočtu ekonomické hodnoty dobrovolnictví je v principu prostý, celý proces výpočtu je však poměrně komplikovanou záležitostí, a zřejmě i proto dochází čas od času k mylným interpretacím výsledků. Tento koncept neudává celkovou hodnotu dobrovolnictví, pouze přináší určitou peněžní hodnotu dobrovolnictví, kterou musíme vždy vnímat v kontextu způsobu jejího výpočtu. V opačném případě můžeme být v pokušení vyvozovat z výsledků ekonomické hodnoty dobrovolnictví poznatky, které jdou nad rámec tohoto konceptu, a můžeme tak dojít k nesprávným závěrům (Dostál, 2016).

Přesto však tento koncept jde nad rámec prostého ukazatele, neboť nám dává i určité informace, které jsou v případě tohoto textu vztahovány primárně k dobrovolnictví seniorů. Tyto informace byly seskupeny do tří tezí primárně, ale nejen, o dobrovolnictví seniorů.

a) Teze č. 1: ekonomická hodnota dobrovolnictví (nejen) seniorů je vždy kladná

Ať použijeme jakoukoli metodu výpočtu této hodnoty, ekonomická hodnota dobrovolnictví bude (při využití výše představeného designu výzkumu) vždy nenulová, včetně dobrovolnické práce seniorů. Dobrovolnictví s sebou nese celou řadu přínosů, které překračují rámec tohoto konceptu, nicméně sdělení této teze směrem k seniorům je: *„Vaše dobrovolnická práce je cenná, má značnou hodnotu.“*

Samozřejmě je vždy nutné, aby daný senior vykonával dobrovolnickou činnost odpovídající jeho fyzickému a psychickému stavu, to však platí pro dobrovolnictví v každém věku. Existuje celá řada dobrovolnických aktivit, kdy doslova stačí alespoň základní fyzická soběstačnost dobrovolníka, spolu s adekvátním psychickým stavem a zájmu o druhé lidi, např. při dobrovolnictví v organizacích zdravotně-sociální péče, jako jsou domovy pro seniory, zařízení pro osoby se zdravotním postižením nebo třeba nemocnice.

Pustíme-li se do výpočtu ekonomické hodnoty dobrovolnictví jakéhokoli typu dobrovolnické činnosti, kterou dobrovolník vykonává, tato hodnota je vždy kladná, ať už použijeme jakýkoli typ náhradní mzdy. Samozřejmě je zde důležitý předpoklad efektivní alokace vstupů, tedy že daný dobrovolník je na konkrétním místě třeba a jeho činnost přínosná. V tomto však mohou pomoci různé dobrovolnické organizace typu dobrovolnických center, propojující nabídku dobrovolnické práce s místy, kde mohou být dobrovolníci užiteční.

Shrnutí této teze tedy zní: *„Milí senioři, vaše práce má hodnotu, váš čas má hodnotu a vy ji můžete věnovat, i kdybyste nic jiného na darování neměli.“* A také: *„Nebojte se oslovit profesionální dobrovolnické organizace či dobrovolnická centra, které vám pomohou najít to pravé místo pro vás. Často není překážkou ani fyzický hendikep, je-li ochotné srdce.“*

b) Teze č. 2: ekonomická hodnota dobrovolnictví má své minimální i maximální odhady

Druhou tezí je, že věda přes veškerý svůj pokrok přináší pouze odhad této hodnoty, odhad, který je vždy silně ovlivněn metodou jeho výpočtu. Jinými slovy neumíme stanovit jedno číslo, přes které lidově řečeno „nejede vlak“, a říci, toto je ekonomická hodnota dobrovolnictví. Jakýkoli odhad této hodnoty je vždy pouze jejím odhadem, který je sice často velice cenným, nicméně tím se ještě nestává údajem přesně vystihující realitu.

Žádný z výše uvedených typů nepředstavuje „svatý grál“ hodnoty dobrovolnictví. Na místě je také otázka, zda odhad dobrovolnictví musí vždy představovat pouze jedno číslo. Jedním ze způsobů, jak vyjádřit ekonomickou hodnotu dobrovolnictví, je metoda intervalového odhadu, která nepracuje pouze s jedním číslem, ale s intervalem, tedy čísly „od do“. Příkladem takového odhadu může být stanovení dolní hranice jako minimální, případně zaručené, mzdy, a horní hranice jako náhradní mzdy specialisty navýšené o zaměstnanecké benefity (Dostál a Vyskočil, 2014).

Z řady dobrých důvodů, z nichž hlavní je asi vstup ekonomické hodnoty dobrovolnictví do kofinancování projektů a tím i do účetnictví, je tato hodnota vyjadřována pouhým jedním číslem. Ekonomická hodnota dobrovolnictví však může být vyjádřena i intervalem, tak jako např. při povodních v roce 2013 v ČR, jak ilustruje následující tabulka.

Tabulka 2: Celková ekonomická hodnota dobrovolnictví při povodních 2013 podle NNO

NNO	Počet dobrovolníků	Počet dobrovolnických hodin	Ekonomická hodnota	
			od (Kč)	do (Kč)
ADRA	254	8 228	492 802	1 271 683
ČČK	1 680	124 992	7 324 531	27 149 594
Diakonie	215	6 284	341 167	757 704
Charita	222	9 880	563 188	1 783 626
Celkem	2 371	149 384	8 721 689	30 962 607

Pramen: Dostál, J., Ekonomická hodnota dobrovolnictví (při mimořádných událostech), 2014, s. 113 - 114

Ve výše provedeném výzkumu představovala dolní hranici intervalu zaručená mzda a horní hranici intervalu mzda specialisty navýšená o povinné odvody za strany zaměstnavatele, představující alternativu k metodě amerického „Independent sector“, kdy je tato metoda kombinována s metodou ILO.

Dobrovolnictví při mimořádných událostech představuje poměrně specifickou část dobrovolnictví, vzhledem k fyzickým a psychickým nárokům, které jsou relativně vyšší než u jiných typů dobrovolnictví. Výše uvedený příklad tak slouží spíše pro ilustraci toho, jak široký může být interval odhadu ekonomické hodnoty dobrovolnictví.

Tato teze může poměrně snadno vyústit v argument podporující dobrovolnictví seniorů, že jejich dobrovolnická práce má ekonomickou hodnotu přinejmenším ve výši minimální (případně zaručené) mzdy, přičemž horní hranice této hodnoty se pohybují v úplně jiných rádech. Zároveň je třeba mít na paměti, že to, v jaké části intervalového odhadu se bude nacházet bodový odhad (tedy jedno číslo), záleží na designu výzkumu, který zvolíme pro stanovení ekonomické hodnoty dobrovolnictví.

c) Teze č. 3: ekonomická hodnota by měla reflektovat rozdílné dobrovolnické činnosti

Třetí a poslední předkládanou tezí je tvrzení, že ekonomická hodnota dobrovolnictví by měla, je-li to alespoň částečně možné, reflektovat rozdílné typy dobrovolnických činností, tak jak to doporučuje manuál ILO pro měření hodnoty dobrovolnické práce (ILO, 2011). Jak bylo řečeno výše, současná praxe do značné míry vyžaduje, aby byla ekonomická hodnota dobrovolnictví vyjádřena jedním číslem.

Toto je samozřejmě možné, metoda výpočtu by však měla v souladu s aktuálními výzkumnými trendy i doporučením ILO, které směřují jednak k vyšší statistické přesnosti, dále také k získání mezinárodně srovnatelných dat. To se samozřejmě netýká jen mezinárodní srovnatelnosti, snadno se může přihodit, že jsou srovnávány odhady ekonomické hodnoty dobrovolnictví získané prostřednictvím jiných náhradních mezd, což může být zcela jistě do značné míry zkreslující.

Metoda doporučovaná ILO, zvaná také mzda specialisty, totiž každý typ dobrovolnické činnosti oceňuje příslušným typem tržní náhradní mzdy. Tak jako má zpravidla vyšší hodnotu (co se týče statistických ukazatelů jako je průměr či medián) kvalifikovanější placená práce, má podle logiky tohoto přístupu zpravidla vyšší ekonomickou hodnotu kvalifikovanější dobrovolnická činnost, která má zároveň vyšší tržní ekvivalent (náhradní mzdu).

To ale neznamená, že by méně kvalifikovanější dobrovolnické činnosti byly automaticky méně žádoucí či potřebné. Stejně jako v reálné ekonomice nepracují všichni obyvatelé jako lékaři nebo pekaři a ani to není žádoucí, i ve světě dobrovolnictví se vyskytují různé typy dobrovolnictví, co do činností, ale i co do oblastí. Seniorům, kteří si troufnou na náročnější činnost s relativně vyšším tržním ekvivalentem, je tato teze signálem, že nejenom že je ekonomická hodnota jejich práce vždy kladná, ale výše této hodnoty dále roste s náročností dobrovolnických činností.

Závěr

Diskuze o výpočtu ekonomické hodnoty dobrovolnictví v České republice je v současné době stále intenzivnější, stejně jako používání tohoto konceptu. Jmenujme diskuzi o plánovaném zákonu o dobrovolnictví, který měl pokrývat všechny oblasti dobrovolnictví, nebo pozvolna rostoucí počet dotačních titulů, kde je možné do vlastních nákladů v rámci povinného kofinancování zahrnout i ekonomickou hodnotu dobrovolnictví.

Smyslem tohoto textu nebylo podat vyčerpávající přehled o tomto konceptu, na to by bylo třeba více prostoru, navíc v současné době existuje dostatek kvalitních studií na toto téma. Tento text si klade za cíl přispět k odborné diskuzi a nabídnout tři teze vycházející z konceptu, který je často používán čistě technicky, ač má toho široké veřejnosti mnoho co nabídnout.

Tyto teze jsou primárně vztahovány k problematice dobrovolnictví seniorů, jejich charakter je však do značné míry vztažitelný k dobrovolnictví obecně. Pro každý typ dobrovolnictví totiž platí, přinejmenším v kontextu tohoto konceptu, který předpokládá efektivní alokaci vstupů, že jeho ekonomická hodnota je kladná, můžeme pro ni stanovit maximální a minimální odhady, a měla by v ideálním případě reflektovat typ dobrovolnické činnosti.

Přáním autora je, aby čtenáři získali více informací o konceptu ekonomické hodnoty dobrovolnictví a aby bylo zřejmé, že se tohoto konceptu není třeba bát, ale že je s ním na druhou stranu třeba zacházet opatrně a nevyvozovat z něj něco, co tento koncept neobsahuje. I samotné teze představené v tomto textu jsou do určité míry limitovány omezeními celého konceptu, mohou sloužit i k pochopení skutečnosti, kterou nám napovídá i prostá lidská intuice.

Senioři mají hodnotu nejen jako lidé, ale i jako dobrovolníci, pojďme společně šířit tuto myšlenku, protože skutečný význam dobrovolnické práce jak pro samotného seniora-dobrovolníka, tak pro příjemce jeho práce, je v řadě případů neocenitelný, nebo ocenitelný velice obtížně. S tímto vědomím tak můžeme celou záležitost podložit alespoň daty, která nám přináší koncept ekonomické hodnoty dobrovolnictví, se všemi svými klady a zápory. Případně využít některé z metod zaměřené na samotný přínos dobrovolnické činnosti, toto jde však již nad rámec tohoto textu.

Použitá literatura

- 1) ČSÚ, *Satelitní účet neziskových organizací ve zkrácené verzi účtu. 2015*. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/nufile/SUNI2015.pdf>
- 2) DOSTÁL, J. *Výpočet ekonomické hodnoty dobrovolnictví v podmínkách ČR – dobrý sluha, ale zlý pán?* Logos Polytechnikos, č. 3, s. 91-108., 2016
- 3) DOSTÁL, Jakub a Marek VYSKOČIL. Intervals: addressing misleading methods of measuring the economic value of volunteering. In *Papers presented at Voluntary Sector and Volunteering Research Conference – New Researcher's Session 2014*. 2014.
- 4) DOSTÁL, J. *Ekonomická hodnota dobrovolnictví (při mimořádných událostech)* [Disertační práce]. Masarykova univerzita, Brno, 2014.
- 5) DEKKER P., HALMAN L. *The Values of Volunteering: Cross Cultural Perspectives*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- 6) FRIČ, P., POSPÍŠILOVÁ, T. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Agnes, 2010. ISBN 978-80-903696-8-9.
- 7) International labour organization, 2011. *Manual on the Measurement of Volunteer Work*. International labour office Geneva. March 2011. Dostupné z: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@stat/documents/publication/wcms_162119.pdf
- 8) ROCHESTER C., ELLIS PAINE A. and HOWLETT S., *Volunteering and Society in the 21st Century*. Hampshire, England: Palgrave Macmillan. 2009.
- 9) SALAMON, M. L., SOKOŁOWSKI, W., HADDOCK, M. A. *Measuring the Economic Value of Volunteer Work Globally: Concepts, Estimates, and a Roadmap to the Future*. September 2011. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 82(3): 217-252. ISSN: 1467-8292. 2011

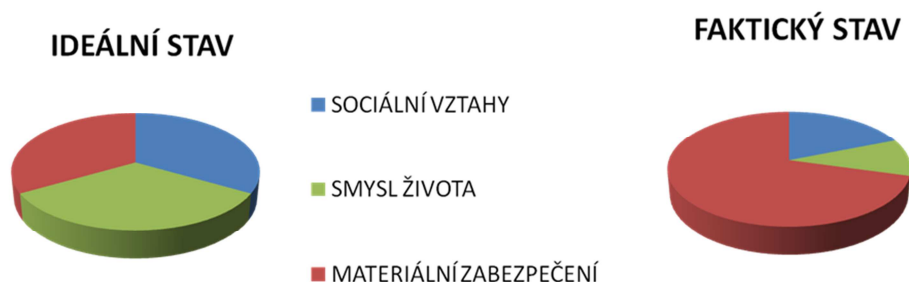
Udělat něco pro druhé může člověk v každém věku...

Bc. Vlasta Faiferlíková, Mezigenerační a dobrovolnické centrum TOTEM, z. s., Plzeň
faiferlikova@totem-rdc.cz; www.totemplzen.cz

Co ale může být pro mladého člověka jednoduché – tedy najít prostor, kde nabídnout pomoc, stává se často limitujícím problémem pro seniora. Co potřebuje starší člověk k tomu, aby našel sebedůvěru a nabídl svoje vzdělání, zkušenosti, energii, sílu a laskavost ke společnému prospěchu lidí ve své komunitě?

Mezigenerační a dobrovolnické centrum TOTEM, z. s. se ve své činnosti aktivně věnuje několika směrům podpory v plzeňském regionu. Jednak rozvoji dobrovolnictví ve všech úhlech pohledu (prezentace dobrovolnictví, vyhledávání zájemců o dobrovolnickou službu, spolupráce s přijímajícími organizacemi, párování, příprava a proškolení dobrovolníka, supervize a další), jednak pomoci dětem a jejich rodinám v řešení obtížných životních situací, a jednak zapojováním seniorů do společenského života se zacílením na rozvoj jejich duševních a fyzických sil, podporu sebedůvěry a hodnoty života, a na účinnou pomoc při orientaci v rychle se měnící společnosti. Základním mottem naší práce je podpora mezigeneračních vztahů a soužití všech generací. Největší cílovou klientskou skupinou v TOTEM, z. s. jsou senioři. Základní myšlenkou při přípravě prostoru pro aktivizaci seniorů a přípravě nabídky programů byla snaha uspokojit zejména potřeby sociálního kontaktu a najít nového přesahu a smysluplného života.

Kvalita života seniorské populace

Duševní a fyzickou kondici v seniorském věku ovlivňuje mnoho činitelů, které je potřeba při vytváření aktivního prostoru respektovat a zohledňovat.

Seniorský věk

55+ 60+ 70+ 80+ 85+ 90+

- **Vzdělání**
- **Životní zkušenosti, důvěra**
- **Zdravotní stav**
- **Osobnostní nastavení**
- **Ochota angažovanosti**

Potřeby, které je dobré si uvědomit při práci se seniory:

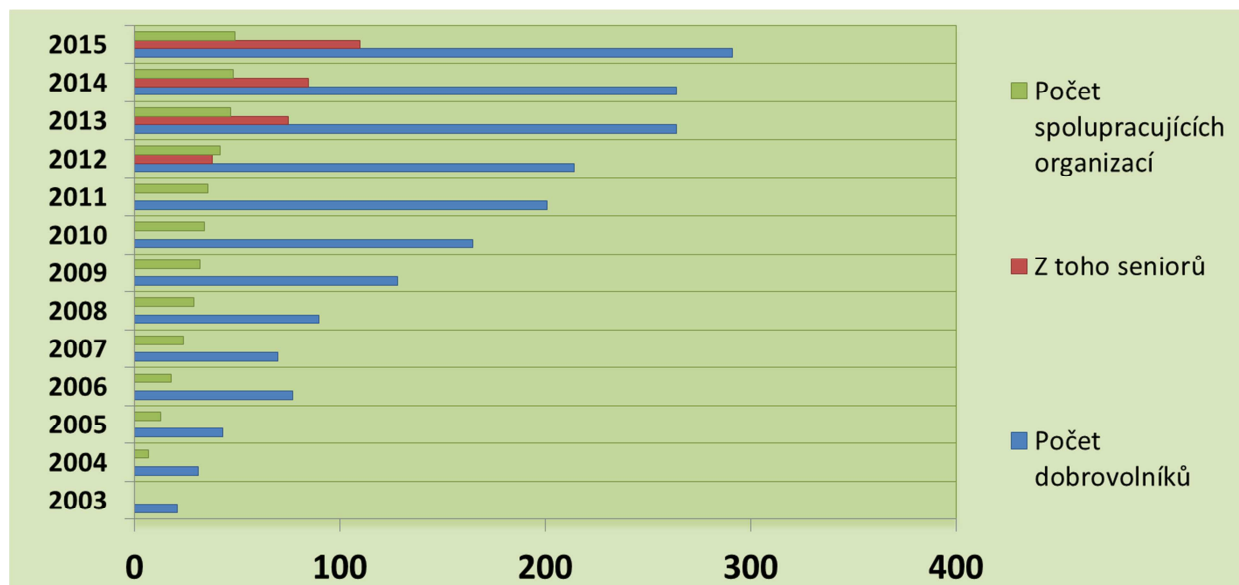
BEZPEČÍ, do kterého patří touha po stabilitě a částečném stereotypu, zvládnutá orientace v rychle se měnícím světě, nutnost vyrovnávání se s obavami: osamělost, omezená schopnost přizpůsobovat se, pocit zátěže pro rodinu, přátele, společnost;

SPIRITUALITA, ve které vnímáme potřebu po smyslu života a jeho naplňování, vyrovnávání dlouholetých životních vztahů – k lidem, ke společnosti;

AUTONOMIE, tedy zachování si vlastního názoru a prostor pro jeho sdílení, možnost určit a vést si životní styl podle vlastních potřeb, soběstačnost/nezávislost fyzická, psychická, finanční;

SEBEÚCTA, SEBEVĚDOMÍ, LIDSKÁ DŮSTOJNOST;

V rámci dobrovolnické služby jsme dlouho pracovali se seniorem jako příjemcem pomoci. Nově se zaměřujeme na vytváření prostoru pro seniora – dobrovolníka a propojujeme seniorské aktivity s nabídkou dobrovolnického zapojení. Od roku 2012 se zapojení seniorů do dobrovolnických programů zvýšilo o 200% a více.

Některé příklady možností, jak zapojujeme seniora - dobrovolníka v aktivitách TOTEM, z. s.

MANAGEMENT DOBROVOLNICTVÍ PRO PODPORU REGIONU - vysílání dobrovolníků do organizací sociálního, zdravotnického a vzdělávacího charakteru;

MENTORINGOVÉ PROGRAMY NA PODPORU DĚTÍ A RODIN - dobrovolnické programy Pět P a KOMPAS®, kde dobrovolníci podporují děti v řešení jejich problémů;

SENIORSKÝ DOBROVOLNICKÝ KLUB LETOKRUHY – podpora dětí a seniorů v různých organizacích v regionu;

UMĚLECKÉ, JAZYKOVÉ, VZDĚLÁVACÍ A POHYBOVÉ KLUBY S DOBROVOLNICKÝM VEDENÍM;

PODPORA ORGANIZACE TOTEM, Z. S. V RŮZNÝCH OBLASTECH ŽIVOTA ORGANIZACE - právní podpora, údržba centra, zalévání květin, pečení zákusků do klubové kavárny, práce na recepci a podobně;

VÝSTAVNÍ GALERIE TOTEMart – příprava výstav a vernisáží;

VEDENÍ HRAVÉ KAVÁRNY;

PŘÍPRAVA A ORGANIZACE TÝDENNÍCH SENIORSKÝCH PUTOVÁNÍ - třetím rokem dobrovolníci – senioři připravují celou logistiku a zabezpečení týdenního putování po ČR;

Projekt CELÉ ČESKO ČTE DĚTEM – čtení dětem v nemocnicích;

Projekt MĚSTSKÁ MEZIGENERAČNÍ ZAHRADA v TOTEMu – společné pěstování zeleniny a bylin v komunitní zahradě;

ORGANIZAČNÍ PODPORA PRO VELKÉ SPOLEČENSKÉ AKCE: Třetí festival, Sousedský jarmark, Seniorské hry Plzeňského kraje apod.;

Projekt SOUSEDÉ plus® - „Já umím to a ty zas tohle“ – vzájemná podpora postavená na principu sousedské výpomoci;

Senioři rádi využívají nabízený prostor a rádi sami hledají a přinášejí nápady, kde by mohli být užiteční. Osvědčené principy motivace seniorů:

NABÍZÍME PROSTOR - nejen aktivity;

NABÍZÍME PODPORU - nejen vedení;

VYCHÁZÍME Z INDIVIDUALITY každý si u nás najde svůj „šálek čaje“;

SMYSLUPLNOST A PROSTOR PRO SOCIÁLNÍ VZTAHY = naše priorita ve všech aktivitách TOTEM, z. s.;

PARTICIPACE SENIORŮ na všem, co se v TOTEMu děje;

RESPEKT, RESPEKT, RESPEKT – vzájemný;

TRPĚLIVOST, TRPĚLIVOST, TRPĚLIVOST – vzájemná;

KLIMA V ORGANIZACI - profesionální tým, opravdový zájem o seniory, společná radost z úspěchů a společně prožitého času...

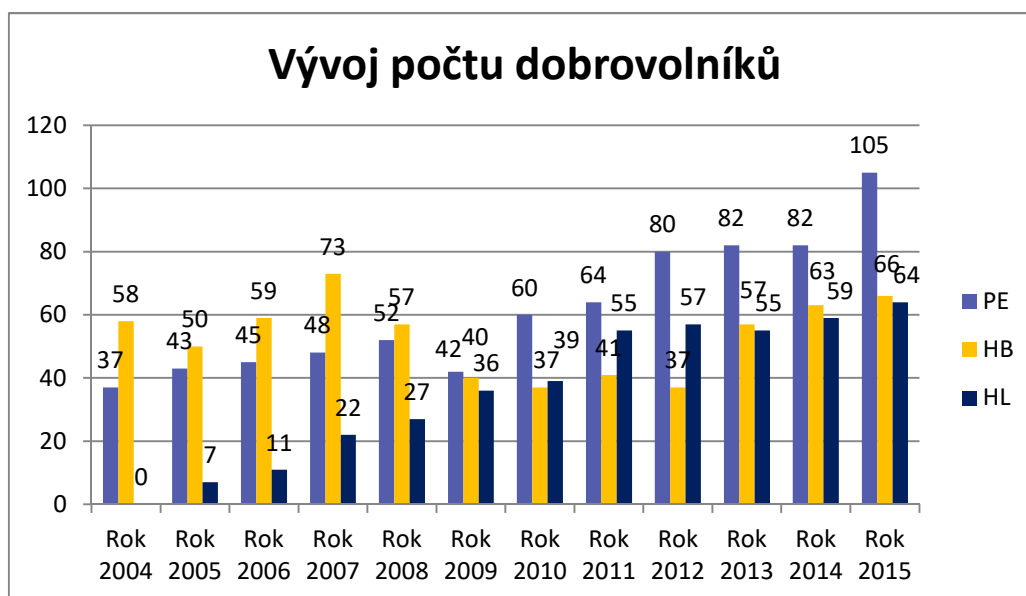
Mezigenerační dobrovolnictví na Vysočině

Iveta Krčálová, Dis., FOKUS Vysočina, z. ú., Havlíčkův Brod

dobrovolnicke.centrum@fokusvysocina.cz; www.fokusvysocina.cz

FOKUS Vysočina primárně poskytuje sociální služby lidem s duševním onemocněním, ale kromě toho zřizuje také dobrovolnická centra, která jsou jak přijímající tak i vysílající organizací v Havlíčkově Brodě, Chotěboři, Pelhřimově, Humpolci, Hlinsku a Skutči. Dobrovolnické centrum v každém z měst zajišťuje jedna koordinátorka dobrovolníků, která se stará o vyhledávání nových dobrovolníků, pečuje o ty stávající a vede veškerou potřebnou dokumentaci. FOKUS Vysočina Dobrovolnická centra mají Ministerstvem vnitra udělenou tzv. manažerskou akreditaci na vysílání dobrovolníků na dlouhodobou i krátkodobou dobrovolnickou službu.

Pro představu uvádíme graf, na kterém lze vidět vývoj počtu dobrovolníků v letech 2004 až 2015 v jednotlivých dobrovolnických centrech. Počet dobrovolníků nám každý rok stoupá a v loňském roce jsme jich koordinovali více než 230. Velký nárůst dobrovolníků jsme v loňském roce zaznamenali především v Pelhřimově, kde se nám podařilo navázat spolupráci s několika novými přijímajícími organizacemi.

Dobrovolníci pod našimi centry mohou spolupracovat s různými cílovými skupinami, například s dětmi a mládeží, se seniory, s duševně či mentálně postiženými, ale mohou se angažovat i v kulturní či ekologické oblasti. Nejvíce našich přijímajících organizací – 11 pracuje právě se seniory, takže je zde poměrně velký prostor pro podporu mezigeneračního dobrovolnictví.

Jednou z nejvydařenějších aktivit, kterou jsme cílili na mezigenerační spolupráci, byl projekt „Vyfoť mi vzpomínky“, kterému se kolegyně věnovala v průběhu celého loňského roku. Záměrem bylo právě propojení mladé generace studentů se seniory v dané komunitě. Mladí lidé se setkávali s obyvateli Domova pro seniory v Hlinsku, kteří jim vyprávěli příběhy o svých oblíbených místech v obci a okolí. Dobrovolníci pak sami navštívili tato místa a pořídili jejich fotografie v dnešní podobě. Z těchto fotografií vznikla ojedinělá výstava, která „oživuje“ paměť seniorů a přibližuje mladým lidem historii jejich okolí. Do projektu se nám zapojilo 6 dobrovolníků studentů a 11 seniorů z domova pro seniory a hlavním výstupem, kromě samotné výstavy, bylo i vytvoření 4 fotoalb, které jsou obyvatelům stále k dispozici. Projekt podpořila Nadace Agrofert v rámci grantového programu zaměřeného na budování mezigeneračních vztahů.

Mezi dobrovolníky najdeme mnoho velmi aktivních seniorů. Chtějí smysluplně naplnit svůj volný čas a tak docházejí do přijímajících organizací pomáhat druhým. Dobrou praxí je, když dobrovolník v seniorském věku dochází za uživateli domovů pro seniory, domů s pečovatelskou službou či domovinek. Takovýchto dobrovolníků evidujeme hned několik, proto tři z nich rádi představíme.

První z nich je paní Marta Machová, která dochází do Domova pro seniory Pelhřimov, kde si se seniory povídá, předčítá jim a neváhá je vzít i ven na procházku. Paní Machová je dobrovolnicí již šest let a jen za letošní rok zatím odpracovala více než 180 dobrovolnických hodin. Dobrovolnice dochází i na dětské oddělení Pelhřimovské nemocnice a ráda se zapojuje i do jednorázových akcí.

Dalším dobrovolníkem je pan Štorek, který dva roky působí pod dobrovolnickým centrem v Hlinsku a to především v domově pro seniory. Za letošní rok seniorům prozatím věnoval přes 100 hodin svého volného času. V rámci dobrovolnictví se zaměřuje hlavně na seniory muže, pro které vymýšlí nápadité aktivity, jako vyrábění ze dřeva či činnosti se stavebnicemi. Pan Štorek také se svým „kolegou“ panem Rakušanem vytvořili virtuální prohlídku Veselého kopce, kterou prezentují nejen v domově pro seniory.

Třetí dobrovolnicí je paní Marie Votavová. Paní Marie dochází do Sociálních služeb města Havlíčkova Brodu již od roku 2005. Se seniorkami si především povídá, ale čas od času si společně něco přečtou nebo uvaří. Dobrovolnici je přes 70 let a přesto za dobrovolnictvím dojíždí z vedlejší vesnice na kole, a když to počasí dovolí, tak i na běžkách.

Aktivní přístup k životu i k práci

Mgr. Martina Miškelová a Mgr. Michaela Kostelníková, Age Management z. s., Brno

miskelova@agemanagement.cz; kostelnikova@agemanagement.cz; www.agemanagement.cz

Náš příspěvek přednesený dne 15. 11. 2016 na kroměřížské konferenci **Dobrovolnictví a mezigenerační vztahy** jsme nazvali „Aktivní přístup k životu i k práci.“ Naší snahou je informovat o tom, že vlivem demografického stárnutí je nezbytné se udržet aktivní na trhu práce co nejdéle a v co možná nejlepší psychické i fyzické kondici. **Koncept age managementu** lze definovat jako **řízení s ohledem na věk, schopnosti a potenciál zaměstnanců**. Koncept tak prosazuje uplatňování různorodých opatření v závislosti na tom, v jaké fázi pracovního života se zrovna nacházíme. Zabývá se zejména lidmi v produktivním věku, tj. aktivními na trhu práce. Ale nejen jimi, jde vlastně o celou šíři našeho aktivního (pracovního i mimopracovního) života, ideálně i po opuštění pracovního trhu. I tehdy totiž můžeme (a vlastně určitým způsobem musíme) zůstat aktivní. S prodlužující se délkou života je nutné nějakou aktivitou vyplnit čím dál větší úsek našich životů. A **dobrovolnictví** vnímáme jako významnou cestu k aktivnímu zapojení do občanského a společenského dění a též k prohloubení mezilidských a mezigeneračních vztahů. Nemá však význam pouze pro druhé, ale také pro samotného jedince. Mimo možnost seberealizace totiž pomáhá udržet se v dobré psychické a fyzické kondici.

Age management jako takový se v současnosti nezabývá seniorským obdobím (konkrétně osobami staršími 65 let), ale toto je jen prozatímní situace – stále více seniorů alespoň částečně pracuje. Sami máme kolem sebe několik příkladů pracujících seniorů, kterým již bylo 65, 70 let a jsou často mnohem aktivnější než jejich daleko mladší kolegové. Je tedy jen otázkou času, kdy i na tuto věkovou kategorii bude age management muset zacílit své snahy o co nejlepší a nejširší podporu lidského potenciálu.

Dalo by se tedy říci, že age management ve svém nejširším pojetí postihuje běh života v celé jeho šíři, týká se, stejně jako dobrovolnictví, všech věkových generací. Mladí lidé stále více využívají možnosti zapojit se do dobrovolnických aktivit, mají i více možností, jak sladit studium, práci a dobrovolnické aktivity. Pro rodiny s dětmi není jednoduché sladit pracovní a rodinný život. I zde tak mají dobrovolnické aktivity své místo ve formě vzájemné výpomoci v péči o děti, v zapojení všech generací do výchovy dětí, což skýtá obrovský prostor pro mezigenerační spolupráci. A to vše je nezbytné k tomu, aby bylo možné sladit pracovní, osobní a rodinný život v každé etapě našich životů. Před odchodem do důchodu je člověk postaven před rozhodnutí, jak naloží s větším množstvím volného času, který tak získá. Naprosto ideální by bylo, kdyby mohl do důchodu odejít postupně, zůstat aktivní ve své profesi, a zároveň mít více času na rodinu a také sám na sebe. Alespoň částečná ekonomická aktivita zajistí určitý příjem a prostor pro další seberealizaci. A protože je zároveň nezbytné zůstat co nejdéle aktivní, a to jakýmkoliv způsobem, otevírá se obrovský prostor pro zapojení do dobrovolnických aktivit.

Osoby starší 50 let byly předmětem analýzy o dobrovolnictví a zapojení osob 50+ do dobrovolnických aktivit v ČR, na které se podíleli někteří členové naší organizace. Tato stručná metodika nazvaná „**Analýza dobrovolnictví a zapojení osob 50+ do dobrovolnických aktivit v ČR**“ je jedním z výstupů projektu „*Podpora sociálního začleňování na místní a regionální úrovni*“ realizovaná v roce 2015 MPSV¹. Tento podpurný materiál, který formou osvěty přispívá k podpoře dobrovolnické práce, je volně šiřitelným výstupem projektu a je dostupný na internetových stránkách MPSV.² Výše zmíněný projekt byl podpořen z prostředků Evropského sociálního fondu, konkrétně z OP LZZ, s příspěvím státního rozpočtu ČR. Je to jeden ze způsobů, jak se nezisková organizace, která se přímo dobrovolnictvím nezabývá, může do této oblasti zapojit. Spojovacím článkem je zde to, že podporujeme aktivitu osob napříč všemi věkovými kategoriemi v různých oblastech lidského života.

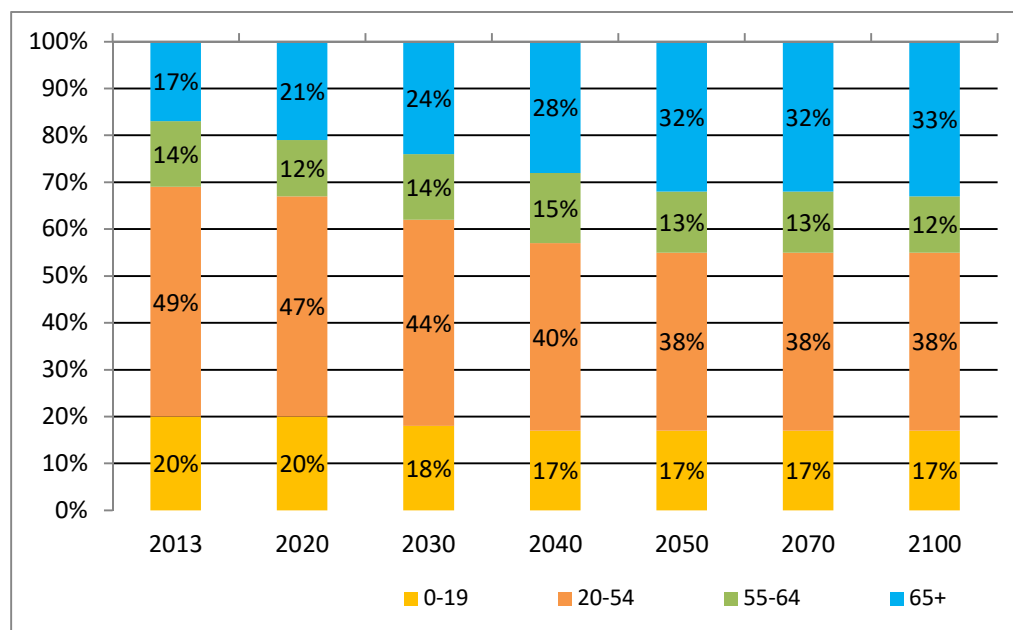
¹ MPSV. 2016. Individuální projekt *Podpora sociálního začleňování na místní a regionální úrovni* (reg. č. OP LZZ CZ.1.04/3.1.00/04.00016). Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/22832>.

² Čamlíková, H. Miškelová, M., Šimandlová, N., Bakalová, J. 2015. *Metodika – Dobrovolnictví a zapojení osob 50+ do dobrovolnických aktivit*. Dokument vypracován v rámci projektu *Podpora sociálního začleňování na místní a regionální úrovni*, registrační číslo OP LZZ CZ.1.04/3.1.00/04.00016. MPSV ČR. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/23617/2_Dobrovolnictvi_50_plus.pdf.

Tato metodika o dobrovolnictví tak přináší základní informace o problematice dobrovolnictví (definice, motto, historie, legislativní úprava, formy dobrovolnictví v ČR) a přehled nejvýznamnějších dobrovolnických organizací a oblastí, do kterých jsou tyto organizace zapojeny. Dále přináší stručné informace o dobrovolnictví osob starších 50 let v evropském a českém kontextu a shrnuje projekty, které se zabývají dobrovolnictvím v rámci mezinárodní spolupráce i v rámci České republiky, jmenuje též nejvýznamnější příklady dobré praxe, tj. osvědčené dobrovolnické programy a projekty. Shrnuje také zkušenosti z práce s dobrovolníky 50+ v ČR a předkládá informace o jejich zapojení do dobrovolnických aktivit. Součástí jsou též Přílohy jako Všeobecná deklarace o dobrovolnictví, Adresář dobrovolnických organizací v ČR (2015), Adresář koalice dobrovolnických iniciativ (červen 2015) a Seznam projektů zaměřených na dobrovolnictví podpořených z ESF OP LZZ ČR (2007 – 2013). Tato metodika čerpá z tuzemských i zahraničních informačních zdrojů a také z databanky mezinárodního výzkumu SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe)³, který pravidelně sbírá data z nejrůznějších oblastí o osobách starších 50 let. Cenným zdrojem při hledání informací pro tuto metodiku byl též český webový portál www.dobrovolnik.cz. Svými praktickými zkušenostmi potom přispěla jedna z autorek této metodiky, paní Mgr. Hana Čamlíková, která již od roku 1998 působí v organizaci Krok v Kyjově⁴. Tato organizace je terapeutickou komunitou, která nabízí komplexní služby pro osoby v obtížných životních situacích (zejména v oblasti léčení nejrůznějších patologických závislostí); je to též organizace zapojující dobrovolnické aktivity do své činnosti v rámci svého dobrovolnického centra a prostřednictvím projektové činnosti.

A co říct na závěr? Zakladatel a průkopník age managementu, profesor Juhani Ilmarinen z Finska ve své knize *Ako si predĺžit aktívny život* (2008)⁵ vnímá sounáležitost a sociální podporu jako základ pro kvalitu života lidí 50+, dále také mj. možnost získat radu, informace a pomoc, přítel, spojence, možnost cítit úctu druhých, možnost se o někoho starat, cítit se potřebný, prožívat lásku a náklonnost. Všechny tyto aspekty kvality života důležité pro age management lze spatřovat také v dobrovolnictví.

Vývoj věkové struktury obyvatelstva ČR

Použitý zdroj: *Projekce obyvatelstva ČSÚ (střední varianta), 2013, vlastní výpočty (rok 2013 reálná data)*

³ Borch-Supan, Axel 2012. SHARE Brochure. Dostupné z http://www.share-project.org/fileadmin/SHARE_Brochure/share_broschuere_web_final.pdf.

⁴ Krok Kyjov. 2016. Dostupné z <http://www.oskrok.cz/>

⁵ Ilmarinen, Juhani 2008. *Ako si predĺžit aktívny život*. Bratislava: Príroda. ISBN 978-80-07-01658.

Prezentace webového portálu Dobrovolník.cz

Michal Čančík, B. Th., HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví, z. ú., Praha
michal.cancik@hest.cz www.hest.cz

Tématem mého příspěvku je představení proměněného webového portálu DOBROVOLNIK.CZ. Webový portál dobrovolník vzniknul v roce 2001. To bylo období, kdy se u nás začalo rodit dobrovolnictví v podobě, tak jak ho dnes známe. V prvním období sloužil jako zdroj základních informací o dobrovolnictví a následně jako rozcestník na další místa, která se tomuto tématu věnovala.

V roce 2011 se DOBROVOLNIK.CZ stal národním webovým portálem Evropského roku dobrovolnictví. Redakční rada, kterou v té době tvořili zástupci mnoha NNO, se snažila na webu informovat o všech výstupech pracovních skupin. DOBROVOLNIK.CZ přestal být jen rozcestníkem a zdrojem informací, ale začal propojovat svět těch, kteří chtějí pomáhat, s těmi, kteří potřebují pomoc.

V letošním roce DOBROVOLNIK.CZ prošel zásadní proměnou, která z něj udělá nástroj, který napomůže rozvoji dobrovolnictví v dalších letech. Proměně předcházela poměrně dlouhá analýza, která zkoumala klíčové potřeby uživatelů. Cílem změny bylo udělat web jednoduchý, přehledný, rychlý a uzpůsobený pro smartphony a tablety. Vycházeli jsme z filozofie, že někdy méně je více.

DOBROVOLNIK.CZ je průřezový webový portál v oblasti dobrovolnictví. Reflektuje dobrovolnické programy například v oblasti kultury, práce s dětmi a mládeží, sportu, životního prostředí, mimořádných událostí, zdravotnictví, v oblasti lidských práv, v dobrovolnických programech pro seniory, lidi se závislostí či bez domova. Na webu můžete najít příběhy dobrovolníků, pozvánky na akce, rozhovory a reportáže, inspiraci ze zahraničí a statistická data.

Hlavní částí webu je databáze dobrovolnických příležitostí a to jak pro jednotlivce, tak pro organizace. Zájemce o dobrovolnictví si nyní může snadněji najít dobrovolnickou příležitost ve svém okolí nebo na druhém konci země. Pro organizace a jednotlivce, kteří shánějí dobrovolníky, je to příležitost oslovit širokou skupinu potencionálních dobrovolníků.

Je naší velkou snahou rozšířit podvědomí o webu a prosíme vás o spolupráci a podporu. Například v současné době je 65% návštěvníků webu z Prahy. Vnímáme za důležité rozšířit jeho využívání i v dalších regionech naší země.

Webový portál provozuje HESTIA – Centrum pro dobrovolnictví. Staňte se i Vy součástí týmu DOBROVOLNIK.CZ. Využijte naše plakáty k hledání vašich dobrovolníků. Sdílejte příležitosti a články přes vaše kanály. Jako dárek pro vaše dobrovolníky můžete darovat „naše“ plakáty. Dejte vědět o tom, jak vám portál DOBROVOLNIK.CZ pomohl.

Hledáme nadšené dobrovolníky do týmu portálu DOBROVOLNIK.CZ. Uvítáme je v redakční radě, v týmu komunikace nebo pomoci s technickou podporou. Zkrátka, dejte nám o sobě vědět na budtesnami@dobrovolnik.cz a cestu ke spolupráci si jistě najdeme.

Foto: Dobrovolník.cz - © Jan Běhoušek (2013-2014)

Dobrovolníci v nemocnicích - setkání generací

Ing. Ivana Vilikusová, Dobrovolnické centrum Ústřední vojenské nemocnice, Praha

ivana.vilikusova@uvn.cz; dobrovolnici@uvn.cz

Spolupráce s dobrovolníky se v Ústřední vojenské nemocnici rozvíjí od roku 2002, od roku 2012 dobrovolnický program v ÚVN zajišťuje Dobrovolnické centrum jako samostatný útvar spadající do úseku náměstkyně ředitele pro nelékařské zdravotnické profese. Dobrovolníci zde nenahrazují práci profesionálů, ale vhodně doplňují stávající služby péče o pacienta a pomáhají zlidštit atmosféru velkého zdravotnického zařízení. V současné době dochází dobrovolníci na 7 lůžkových oddělení: Oddělení sociální péče, Léčebnu dlouhodobě nemocných, Dermatovenerologické oddělení s lůžky následné péče, Oddělení rehabilitační a fyzikální medicíny, Oddělení všeobecných interních lůžek, Psychiatrické oddělení, Kliniku infekčních chorob 1. LF UK a lůžka Dlouhodobé intenzivní ošetrovatelské péče.

V uplynulých dvou letech se podařilo navázat spolupráci se dvěma středními školami, díky tomu se dobrovolnický program rozrostl a stabilně zahrnuje přes 30 kmenových dobrovolníků. Tomu odpovídá i věková struktura, podíl dobrovolníků ve věku 15 – 18 let se pohybuje v rozmezí 55 – 60 %. Práce s mladými dobrovolníky má s ohledem na jejich životní etapu spjatou se studiem a volbou vysoké školy či budoucího povolání určitá specifika. Cílem tohoto příspěvku je zkoumat, jaká je motivace a přínosy dobrovolnické činnosti mladých lidí a jaký vliv má dobrovolnictví této generace na její pohled na svět.

Spolupráce byla navázána se státním Gymnáziem nad Alejí a soukromou školou Anglickým gymnáziem v Praze, obě tyto školy cíleně podporují své studenty v dobrovolnické činnosti. Studenti Gymnázia nad Alejí si mohou jako volitelný či nepovinný předmět, zapsat seminář Dobrovolnictví a v rámci něj se pak věnují vybrané dobrovolnické činnosti, která zahrnuje pravidelnou práci s klientem. Své zkušenosti zaznamenávají do „deníčku“ a jednou měsíčně se všichni schází s paní učitelkou a své zážitky reflektují ve skupině.

Studenti Anglického gymnázia studují v českém a anglickém jazyce a v závěru studia skládají jak českou, tak mezinárodní maturitu. Součástí mezinárodní maturity - zkoušky International Baccalariate je také tzv. CAS - Creativity, Activity, Service. Studenti musí v posledním ročníku prokázat, že se věnují tvůrčí práci, že aktivně sportují a také že se věnují nějaké aktivitě ve prospěch druhých. Bez splnění této povinnosti neobdrží maturitní diplom. Aby škola podpořila maturanty v pomoci potřebným (Service), vytvořila pro ně program Caritas a nabídla jim různé možnosti, kde si mohli vyzkoušet, co obnáší praktická pomoc lidem v nouzi. V průběhu let se ukázalo, že program CAS je z mnoha důvodů velmi podnětný a že může dobře fungovat i v nižších ročnících. Škola tedy program rozšířila a zavedla již od prvního ročníku. Po dvou letech se rozhodla změnit k programu CAS přístup, protože byl příliš svázan s konkrétní zkouškou a chtěla, aby studenti pochopili, že tento program má daleko hlubší význam - podněcovat mladé lidi k tomu, aby měli touhu neustále objevovat svět kolem nich, aby zažívali skutečnou realitu, aby se naučili dobře komunikovat, a aby pochopili, že vztahy jsou základem úspěchu ke každé činnosti. Proměnu začali změnou jména na **more - více**, které lépe vystihuje jeho podstatu - pojďme více poznávat, více zpívat, tančit, kreslit, více pomáhat - pojďme se více radovat ze života.

Studenti této školy jsou velmi ambiciózní, mají přehled o možnostech studia v zahraničí a dalo by se říci, že téměř všichni touží dobýt svět. Na druhou stranu je škola systematicky motivuje k veřejně prospěšným aktivitám a zájmu o druhé. Své zkušenosti také reflektují formou zážitkových deníčků. Jako dobrovolníci se v naší nemocnici setkávají s pacienty staršími osmdesáti let, ne zcela výjimečně i více než devadesátiletými. Dělí je tedy více než dvě generace historie, vzpomínek a životních zkušeností a je dobré se zamyslet nad tím, jak je toto setkávání ovlivňuje.

V listopadu 2016 bylo mezi studenty Anglického gymnázia provedeno elektronické dotazníkové šetření, do něhož se zapojilo 62 studentů (71% tvořily dívky, 29% chlapci). Zajímalo nás především, jak vnímají fakt, že je dobrovolnická činnost povinnou součástí jejich studia, jak se to promítá do jejich motivace a jaký vliv na ně měla dobrovolnická činnost. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že pouze 17% z nich začalo s dobrovolnickou činností zcela nezávisle na škole pouze z jejich vlastní iniciativy, 83% se tedy začalo dobrovolnické činnosti věnovat právě díky jednomu ze školních programů. Ačkoliv je dobrovolnická činnost ve vyšších ročnících povinnou součástí studia, drtivá většina (91% studentů) ji vnímá pozitivně, tento podíl je přitom o 10 procentních bodů vyšší u těch,

kteří již mají nějakou dobrovolnickou zkušenost za sebou (94%) oproti těm, které teprve dobrovolnictví během studia čeká (84%).

Životní cyklus mladých dobrovolníků je rychlejší, obvykle se věnují dobrovolnické činnosti 12 až 18 měsíců. U studentů ve výzkumu se ukázalo, že chuť pokračovat i po splnění podmínek programu mají především dívky (3/4 z nich, oproti pouhé 1/4 chlapců). Důvodem pro ukončení dobrovolnické činnosti je u studentů zejména nedostatek volného času, který budou raději věnovat svým zájmům, rodině a přátelům. Oni sami nevidí jako důvod to, že by si chtěli dobrovolnictví pouze vyzkoušet, a důvodem pro ukončení nebyla ani v jednom případě přílišná únava či psychická zátěž, potažmo vyhoření.

Pokud se budeme zabývat tím, co jim dobrovolnická činnost přináší, tak je to zejména dobrý pocit a uspokojení (96%), 69% také vyhodnotilo, že se díky dobrovolnictví zlepšily jejich komunikační dovednosti. Ve svých výpovědích uváděli, že se naučili být trpělivější a mít radost z maličkostí, být vnímavější k potřebám druhých a také být zodpovědný sám za sebe. 27% studentů také uvedlo, že díky dobrovolnické činnosti získali lepší představu o tom, čemu se chtějí v životě věnovat. Velmi zajímavé zjištění pak ukázala série otázek na to, co je pro ně v životě důležité. Ukázalo se, že nastávající generace touží v životě nejčastěji po dosažení co největších vědomostí a poznání, o něco méně často je pro ni pak důležité postarat se o druhé a svou rodinu.

Nakonec jsme ještě chtěli poznat, jaké jsou životní postoje mladých dobrovolníků a jak je ovlivňuje mezigenerační setkávání. Oproti celkové populaci se ukázalo, že mladí dobrovolníci mají častěji pocit, že by toho společnost měla více dělat pro staré a nemocné lidi (77% vs. 60% v celkové populaci). Díky dobrovolnické činnosti se seniory změnilo 93% studentů svůj pohled na stáří a stárnutí a všichni současně zhodnotili, že došlo ke zlepšení jejich komunikačních dovedností se starými lidmi.

Jeden z dobrovolníků například uvedl, že je pro něj nyní snazší oslovit někoho starého na ulici s nabídkou pomoci s odnesením těžkého nákupu. Velmi pozitivně lze také vidět fakt, že více než polovina dobrovolníků pracujících se seniory má díky své zkušenosti blíž ke svým prarodičům. Je tedy více než jasné, že výchova k dobrovolnictví má opravdu velký smysl a to nejenom z hlediska toho, jaký má vliv na mladé lidi dnes, ale především s ohledem na to, že utváří postoje budoucí generace směrem k větší sounáležitosti napříč společností.

Obr. 1: Dobrovolnice ÚVN při čtení a na vycházce s pacientem

Příspěvky II. odpolední sekce – Pravá klubovna

Senioři jako dobrovolníci v liberecké nemocnici

Mgr. Ing. Tomáš Hendrych, koordinátor dobrovolníků, Dobromysl, DC Krajské nemocnice Liberec, a. s.
tomas.hendrych@nemlib.cz; www.nemlib.cz/dobromysl

Úvod

Dobrovolnický program v Krajské nemocnici Liberec, a. s. (dále jen KNL) realizujeme od konce roku 2003. V roce 2008 vzniklo dobrovolnické centrum KNL, které nese název Dobromysl. Dobrovolnictví a dobročinnost v liberecké nemocnici jsou plně v jeho gesci.

Za seniora považuji v tomto příspěvku člověka ve věku 65 let a více. Jsem si při tom naprosto vědom, že existují i jiné koncepce, které věkově seniora vymezují odlišně. Avšak pro účely tohoto textu, který si neklade vysoké ambice, se mi výše uvedená hranice jeví jako vyhovující.

Možnosti uplatnění seniorů v dobrovolnickém programu KNL

Koncepce dobrovolnického programu vychází z potřeb pacientů a zohledňuje reálné možnosti a motivaci dobrovolníků na jedné straně a zájem nemocničních oddělení o tuto formu nadstandardní služby na straně druhé. Jeho cílem je podporovat hospitalizované i ambulantní pacienty během jejich pobytu po stránce psychosociální a eliminovat tak negativní pocity, které obvykle pobyt doprovázejí.

Klíčovými složkami programu jsou prosociálně, filantropicky a altruisticky zaměřené činnosti dobrovolníků a dobrodinců. Dobrovolnický program tvoří aktivity a projekty vycházející z výše uvedeného cíle. Do všech z nich se mohou zapojit senioři zcela podle vlastního uvážení. Jedná se o:

- aktivity dobrovolníků a dobrodinců,
  - o návštěvy hospitalizovaných pacientů dobrovolníky,
  - o službu v gastroenterologické ambulanci,
  - o volnočasové činnosti (rukodělné dílny, pečení),
  - o dárcovství (věcné dary jako např. knihy, plyšáky),
- kulturně zábavný program pro hospitalizované pacienty,
  - o hudební a loutková představení,
  - o předčítání,
- neformální poznávání a vzdělávání,
  - o besedy s lékaři a sestrami,
  - o bezplatný kurz polštiny pro zaměstnance,
- dobročinný obchůdek,
  - o prodej výrobků vytvořených pacienty.

Dobrovolnický styl seniorů

Na základě vlastní zkušenosti s realizací dobrovolnického programu v nemocnici mohu říci, že senioři se od svých kolegů poměrně výrazně liší svým přístupem a způsobem, jakým se dobrovolnictví věnují. Jinými slovy mají ve většině případů svůj zcela specifický dobrovolnický styl, který ovlivňují tři hlavní faktory. Senior ve většině případů:

- o ukončil profesní dráhu a získal tak větší časový prostor pro své volnočasové aktivity, do nichž v případě zájmu může zakomponovat též dobrovolnictví,
- o prožitými léty nabyt jistou životní zralost, moudrost a zkušenosti, které dobrovolnictví kultivují,
- o chce i nadále vést smysluplný život a být užitečný, přičemž obě tyto potřeby lze uspokojit dobrovolnickou angažovaností.

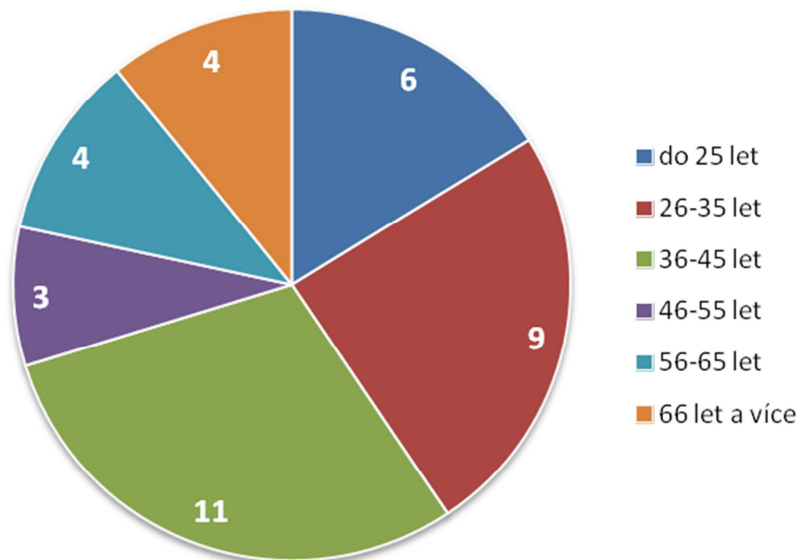
Podle mého názoru právě tyto tři faktory se zásadním měrou podílejí na formování specifického dobrovolnického stylu seniorů, který se ve valné většině případů vyznačuje těmito důležitými charakteristikami:

- o seriózní, ujasněný a cílevědomý zájem o dobrovolnictví,
- o časová flexibilita,
- o ochota věnovat se dobrovolnictví intenzivně a pravidelně,
- o vysoká míra zodpovědnosti a spolehlivosti.

Senioři dobrovolníci ve světle statistických údajů

V dobrovolnickém programu KNL se angažují lidé různého věku (viz obr. 1). Nejvíce dobrovolníků, téměř 30%, je ve věkové kategorii 36 - 45 let. Dobrovolníci ve věku do 45 let se podílejí na celkovém počtu 70 %. V kategorii 66 let a více je téměř 11% dobrovolníků.

Obr. 1: Počty dobrovolníků podle jednotlivých věkových skupin (data: Dobromysl, stav k 31. 12. 2015)

Z uvedených číselných údajů je patrné, že dobrovolníci v seniorském věku představují v liberecké nemocnici menšinu. Avšak co se týče „výkonu“, pokud lze toto slovo v souvislosti s dobrovolnictvím použít, rozhodně, jak dokládá tab. 1, marginální skupinou nejsou. V této tabulce jsou shrnuta data z let 2012 - 2015 (r. 2012 pouze listopad a prosinec) týkající se dobrovolníků ve věkové kategorii 65 let a více.

Tab. 1: Podíl seniorů na dobročinnosti v liberecké nemocnici (data: Dobromysl)

Období	S	s (%)	N	n (%)
2012 (XI–XII)	1	3,3	13	3,4
2013	2	8,0	108	32,9
2014	2	5,5	115	32,1
2015	4	10,8	88	26,3

Vysvětlivky k tabulce:

S – počet dobrovolníků seniorů aktivních v daném roce

s – podíl seniorů na celkovém počtu dobrovolníků

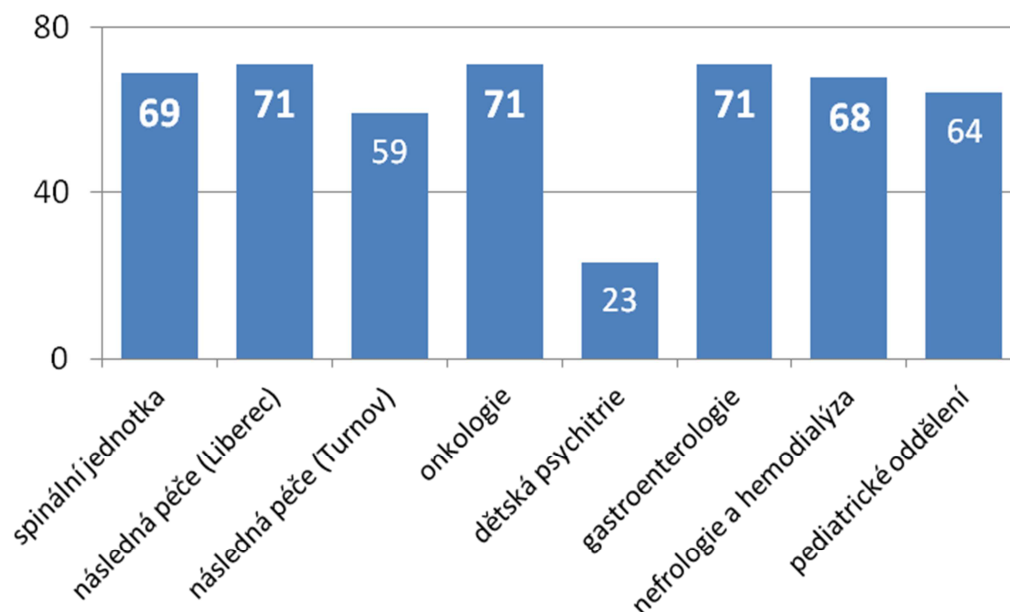
N - počet návštěv u pacientů uskutečněných seniory

n – podíl těchto návštěv na celkovém počtu návštěv

Údaje v tabulce do jisté míry potvrzují některé myšlenky z pasáže o dobrovolnickém stylu seniorů týkající se jeho intenzity a pravidelnosti. Za pozornost stojí zejména údaje za r. 2014, tehdy „pouhých“ 5,5% dobrovolníků seniorů uskutečnilo 32,1% návštěv hospitalizovaných pacientů. Dalším pozoruhodným údajem je počet návštěv v r. 2013. Číslo 108 odpovídá v přepočtu zhruba 1 návštěvě nemocnice uskutečněné 1 seniorem pravidelně každý týden.

Mírný nárůst počtu seniorů zapojených do dobrovolnického programu ve 2. sloupci tabulky je důsledkem jak zapojováním se nových seniorů, tak stárnutím dobrovolnického týmu. Dobrovolníci seniori působí na různých nemocničních odděleních (viz obr. 2).

Obr. 2: Nejstarší dobrovolníci podle nemocničních oddělení (stav k 30. 9. 2016, data: Dobromysl)

V grafu uvedený číselný údaj představuje věk, kterého v roce 2016 dosáhli (dosáhnou) nejstarší dobrovolníci, kteří momentálně na daném oddělení působí. Věk seniorů je zvýrazněn. V případě oddělení následné péče v Liberci, gastroenterologie a onkologie se jedná o jednu dobrovolnici, která působí na všech třech uvedených odděleních.

Konkrétní příklady dobrovolnických angažmá seniorů v KNL

1. Dobrovolnice s pacientem při gastrokopii

Převážnou část výkonů v gastroenterologické ambulanci tvoří endoskopické vyšetřování. Endoskopie je dnes již naprosto běžnou vyšetřovací metodou dutých orgánů, při níž se do těla pacienta zavádí optická sonda, která přenáší obraz na monitor a pomáhá tak lékařům s diagnostikou.

Naši dobrovolníci asistují zdravotníkům zejména při gastrokopiích, kdy se sonda zavádí ústy k vyšetření jícnu, žaludku případně dvanáctníku. Cílem jejich přítomnosti je eliminovat pacientovy negativní emoce (nervozitu, obavy, úzkost, strach, neklid atp.) související s tímto poměrně nepříjemným vyšetřením.

Toho dobrovolník dosahuje tím, že umí pacientovi pozorně a empaticky naslouchat, nebojí se navázat s ním rozhovor a jeho prostřednictvím pacienta odreagovat, umí klást pacientovi otázky a reagovat na otázky jeho, ovládá neverbální komunikaci (především její dotykovou formu).

Činnost dobrovolníka na gastroenterologii probíhá ve třech hlavních po sobě následujících fázích (Poláková, 2016, s. 35). Za prvé se jedná o fázi přípravnou, před vlastním lékařským výkonem. Dobrovolník se během ní zaměřuje na:

- zmírňování případné pacientovy úzkosti z vyšetření setrváním u něho,
- odvedení pozornosti od strachu z vyšetření komunikací s pacientem,
- informování pacienta laickou formou a zodpovězení jeho případných neodborných dotazů,
- v úzké spolupráci s personálem pomoc pacientovi při ulehávání na lůžko.

Následuje vlastní vyšetření. U něho je dobrovolník přítomen pouze v případě, pokud s tím pacient souhlasí. Jestliže pacient dobrovolníkovu přítomnost neodmítne, dobrovolník:

- projevuje empatii a osobní spoluúčast při výkonu,
- zmírňuje pacientovo nepohodlí a minimalizuje jeho nepříjemné pocity komunikací,
- vhodným způsobem se může pacienta při vyšetření dotýkat a zajišťuje jeho správnou polohu,
- v úzké spolupráci s personálem pomáhá při ochraně endoskopu a potlačení reflexu sahání na něj.

Samozřejmě nesmíme opomenout závěrečnou fázi, po lékařském výkonu. Tehdy je důležité, aby dobrovolník:

- v úzké spolupráci s personálem pomohl při sestupu z vyšetřovacího lůžka,
- sdílel pacientovy pocity po výkonu,
- připomenul a zopakoval informace týkající se režimových a dietních opatření.

Dobrovolnická služba na gastroenterologii představuje pro dobrovolníka 4hodinový „zápřah“. Zejména z hlediska psychického se nejedná o záležitost jednoduchou. Tuto náročnost však kompenzují pozitivní aspekty, které služba dobrovolníkům přináší. Podle jejich osobních sdělení jsou pro ně důležité tyto momenty:

- významně pozitivní a bezprostřední zpětná vazba od vyšetřovaných pacientů,
- zpětná vazba od lékařů a pozitivní odezvy od zdravotníků, což má velmi silnou motivační hodnotu,
- díky tomu se dobrovolník cítí být členem týmu,
- smysluplnost konání přispívajícího k pohodě pacientů a k jejich snazšímu zvládnutí nepříjemného vyšetření,
- z uvedeného vycházející dobrý pocit, z kterého dobrovolník čerpá energii.

2. Dobrovolnice a pacientka s chronickým selháním ledvin

Při chronickém selhání ledvin je nutné pravidelně provádět čištění krve prostřednictvím hemodialýzy. Je to metoda, která v podstatě nahrazuje funkci ledvin. Provádějí ji za tímto účelem speciálně vybavená oddělení nemocnic a pacient ji podstupuje zpravidla 3krát týdně v rozsahu 4 - 5 hodin.

Čas, kdy probíhá hemodialýza, lze vyplnit různým způsobem. Nutnou podmínkou však je, aby pacient neopouštěl lůžko, případně dialyzační křeslo.

Zpravidla pacienti sledují televizi nebo spí. Je však možné vykonávat i další činnosti jako:

- poslouchání hudby,
- čtení časopisů, novin či knih,
- luštění křížovek,
- práci na notebooku,
- povídání si s dalšími pacienty,
- pro danou situaci vhodné cvičení,
- nebo unikátní turnaj v Člověče, nezlob se
- a výměnu receptů včetně ukázek pokrmů.

V našem konkrétním případě jsme sice na oddělení nefrologie a hemodialýzy nerozvinuli aktivity do takové šíře a pestrosti, ale dochází tam pravidelně jedna seniorka. Pacientku pro tuto formu dobrovolnické činnosti vybrala staniční sestra, která pacientce tuto službu nabídla a vysvětlila jí roli dobrovolnice.

Zmíněná dobrovolnice dochází na oddělení nefrologie a hemodialýzy od června roku 2012. Během tohoto období se musela vyrovnat s úmrtím dvou svých klientek. Obzvláště těžké to bylo v případě druhé klientky, kdy vztah mezi nimi trval celé 2 roky. Pacientka, za níž momentálně dochází, je její v pořadí již třetí klientkou.

Během návštěv představuje dobrovolnice pro pacientku milou společnost a zpřijemňuje jí tak čas potřebný pro aplikaci hemodialýzy. Podle sdělení dobrovolnice si dámy většinou povídají. Témata jejich rozhovorů bývají nenáročná, dovolující mysli uvolnit se a odpočinout si.

3. Dobrovolník společníkem pacientovi na vozíku

Na spinální jednotce jsou hospitalizováni pacienti s poraněním míchy. Taková poškození velice často vedou k závislosti na invalidním vozíku. Dobrovolník zde spolupracuje s instruktorem soběstačnosti při nácviku rutinních činností běžných při každodenním pohybu na invalidním vozíku. Pro dobrovolníka docházejícího na spinální jednotku je pro manipulaci s vozíkem nezbytná jistá manuální zručnost a fyzická zdatnost.

V našem konkrétním případě instruktor soběstačnosti ve spolupráci s dobrovolníkem naplánuje návštěvu zajímavého místa či akce. Taková cesta se potom skládá z těchto dílčích úkonů, které procvičují soběstačnost:

- přesunu z oddělení na parkoviště v areálu nemocnice,
- pomoci při nástupu do vozidla, transportu a výstupu,
- doprovodu na místo určení, pomoci při překonávání bariér,
- absolvování naplánovaného programu, většinou kulturního,
- zpáteční cesty na oddělení.

Pacienta vhodného pro takovou cestu vybírá zdravotnický personál. Výjezd mimo oddělení obohacuje a doplňuje léčebný proces, a to zejména z pohledu:

- fyzioterapeutického (posilování svalů v oblasti paží),
- ergoterapeutického (praktický nácvik běžných úkonů),
- socioterapeutického (kontakt s lidmi mimo nemocnici),
- psychoterapeutického (odvedení mysli od nemoci).

V průběhu podzimních měsíců roku 2016 se nám podařilo zrealizovat následující výjezdy, při nichž aktivně spolupracoval náš dobrovolník senior. Jednalo se o návštěvy:

- činoherního představení v Divadle F. X. Šaldy v Liberci,
- expozice Technického muzea v Praze (viz obr. 3),
- setkání s českými olympioniky a paralympioniky v Praze (viz obr. 4).

Závěr

Senioři jsou naprosto přirozenou součástí našeho týmu. Mají svůj specifický dobrovolnický styl, který je poměrně významný z hlediska udržení životaschopnosti programu. Zapojují se do stejných aktivit jako jejich mladší kolegové. Jak dokládá předložený text, neváhají zapojit se ani do náročnějších projektů.

Jejich aktivitu se v následováníhodných případech snažíme aspoň symbolicky oceňovat a zviditelňovat nominacemi na Cenu Křesadlo. Naše seniorky z řad dobrovolníků jsme doposud nominovali v letech 2012 a 2016, přičemž v roce 2016 byla tato cena naší dobrovolnici též udělena.

Literatura

- 1) POLÁKOVÁ, D. (2016) *Dobrovolník a jeho přínos pro zlepšení péče o pacienta při endoskopii*. Praha. Bakalářská práce. Pražská vysoká škola psychosociálních studií. Vedoucí práce MUDr. Olga Dostálová, CSc.
- 2) SMRŽOVÁ, J. Pro život s ledvinami i bez nich. Hemodialýza. [cit. 2016-08-25]. Dostupné na internetu <http://www.nefrologie.eu>

Obr. 3: Dobrovolník s pacientem KNL během návštěvy Technického muzea v Praze (foto: archiv Dobromysli)

Obr. 4: Na setkání se členy olympijského týmu České republiky (foto: archiv Dobromysli)

Zapojení dobrovolníků v pastorační péči ve zdravotnictví a sociálních službách: služba seniorů seniorům

PhDr. Marta Hošťálková, Ph. D., *Fakultní nemocnice Olomouc, Arcibiskupství olomoucké*
Hostalkova.marta@seznam.cz;

Příspěvek seznamuje s poskytováním dobrovolnictví v oblasti pastorační péče ve zdravotnictví a pobytových sociálních službách, do kterého se v nemocnicích a domovech pro seniory v Olomouckém a Zlínském kraji zapojili senioři.

Tito dobrovolníci se ve svém volném čase, pod vedením nemocničních kaplanů a na základě pověření daného svou církví podílejí na duchovní péči ve zdravotnických a sociálních zařízeních. Motivace seniorů pro dobrovolnickou službu, možnosti, obtíže a přínos jejich působení je prezentována na základě výsledků výzkumného šetření této cílové skupiny.

Úvod

Závažná nemoc se netýká jen tělesných funkcí, ale odráží se v psychice člověka, projevuje se v jeho sociálních vztazích a vyvolává řadu otázek: Proč? Proč zrovna já? Co se mnou bude? Jak dlouho budu nemocný? Co chci ještě stihnout? Stihnu to? Uzdravím se? V hledání odpovědí může pacientovi pomoci nemocniční kaplan nebo dobrovolník v pastorační péči.

Pastorační péči v širším slova smyslu rozumíme takové jednání s člověkem, ve kterém ho respektujeme v jeho jedinečnosti, doprovázíme ho v jeho obtížích, nemoci, utrpení či umírání a pomáháme mu k lidsky důstojnému zvládnutí jeho životní situace včetně smrti, a to na jemu dostupné úrovni víry s perspektivou jejího možného rozvoje. (Opatrný, 1995)

Pastorační péče spočívá v individuálním přístupu k pacientům, zahrnuje především naslouchání, rozhovory, četbu Bible a slavení svátostí, dále zprostředkování návštěvy duchovního jakékoliv registrované církve a náboženské společnosti v České republice, rozhovory s příbuznými pacientů a pracovníky ve zdravotnictví, doprovázení pozůstalých. (FNOL, 2011)

Dobrovolník v pastorační péči je osoba, která ve svém volném čase pod vedením nemocničního kaplana se podílí na poskytování pastorační péče na základě pověření církví. (ČBK – ERC, 2011).

V Arcidiecézi olomoucké působí 92 dobrovolníků v pastorační péči, což je jejich největší počet ze všech českých a moravských diecézích. Téměř polovinu z nich tvoří senioři.

Cíl

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit motivaci dobrovolníků pro poskytování pastorační péče v pobytových zdravotnických a sociálních službách.

Metodika

Výzkum probíhal v Arcidiecézi olomoucké, od dubna do června 2016. Výzkumný soubor tvořila skupina respondentů z řad dobrovolníků v pastorační péči ve věku 65 let a výše. Pro všechny respondenty bylo společné kritérium, a to ochota vyplnit dotazník. Finálně se do výzkumu zapojilo 47 respondentů, z toho 31 žen a 16 mužů. Pro účely našeho šetření se nám jevila jako nejvýhodnější metoda kvantitativního výzkumu, technika dotazníku. Byl konstruován originální dotazník, který obsahoval 13 položek, rozdělených do dvou částí, z nichž první část představoval soubor 2 uzavřených a 3 polouzavřených otázek a druhou část tvořilo 8 otevřených otázek, které měly doplňující charakter k otázkám v první části.

Výsledky a interpretace

V této části se věnujeme výsledkům a jejich analýze.

Tabulka 1. Motivy při rozhodování dobrovolníků v pastorační péči o zapojení se do služby

Motiv	<i>ni</i>	<i>fi (%)</i>
1. Pocit potřebnosti	25	10,64
2. Pocit uspokojení z toho, že jsem užitečný/á	17	7,23
3. Služba Bohu a lidem	46	19,57
4. Pocit sounáležitosti s ostatními dobrovolníky	11	4,68
5. Nová zkušenost	18	7,66
6. Konání dobrých skutků	37	15,74
7. Způsob, jak užitečně trávit volný čas	19	8,09
8. Nové kontakty mezi lidmi	12	5,11
9. Zájem o tuto činnost	19	8,09
10. Osobní vztah k této činnosti	27	11,49
11. Jiné	4	1,70
	235	100,0

Z výběru 11 variant odpovědí v této položce mohli respondenti označit 5 motivů, které se uplatňovali při jejich rozhodování pro dobrovolnickou službu. Za nejdůležitější motiv považuje 46 respondentů (19,56%) službu Bohu a lidem. Jako druhý významný motiv se u 37 dobrovolníků (15,74%) uplatňuje konání dobrých skutků. Třetím silným motivem je pro 27 seniorů (11,49%) osobní vztah k této činnosti. Z doplňujících otázek z druhé části k této položce vyplývá, že mnohé seniorky jsou povoláním zdravotní sestry a ošetřovatelky a chtějí využít své dovednosti naslouchání a komunikace u klientů a že většina seniorů má zkušenosti s vlastními hospitalizacemi, při kterých návštěvy blízkých byli pro ně povzbuzením a přinesli jim útechu. Ve svém rozhodování čtvrté místo připisuje 25 osob (10,64%) pocitu potřebnosti. Na páté až šesté místo po 19 dotázaných (8,09%) zařazuje zájem o tuto činnost a způsob, jak užitečně trávit volný čas.

Tabulka 2. Časové možnosti dobrovolníků v pastorační péči pro vykonávání služby

Rozsah dobrovolnické činnosti	<i>ni</i>	<i>fi (%)</i>
1. 2 hodiny za 2 týdny	24	51,06
2. 2 hodiny za týden	20	42,55
3. 4 hodiny za týden	3	6,38
4. 6 hodin za týden	0	0,00
	47	100,0

Většina respondentů – 24 (51,06%) dle svých časových možností se může dobrovolnické činnosti věnovat 2 hodiny za 2 týdny. Pro dobrovolnickou službu 20 seniorů (42,55%) si vyhraduje 2 hodiny za týden.

Tabulka 3. Výběr cílové skupiny pro službu dobrovolníků v pastorační péči

Cílová skupina	<i>ni</i>	<i>fi (%)</i>
1. Nemocní na oddělení geriatry a LDN	16	34,04
2. Onkologicky nemocní	2	4,25
3. Senioři žijící v domovech pro seniory	21	44,68
4. Pacienti ve věku 35 – 60 let	2	4,25
5. Nemocní mladí lidé (18 – 35 let)	1	2,13
6. Nemocné děti	1	2,13
7. Umírající	4	8,51
	47	100,0

Seniorům žijícím v domovech pro seniory se věnuje v dobrovolnické službě 21 respondentů (44,68%). Nemocné na odděleních geriatry a v léčebnách dlouhodobě nemocných navštěvuje 16 seniorů (34,04%).

Tabulka 4. Výběr druhů činností v pastorační péči

Činnost	<i>ni</i>	<i>fi (%)</i>
1. Příprava bohoslužby a aktivní zapojení při ní (četba z Písma sv., zpěv, hudba)	11	11,70
2. Doprovod pacientů na bohoslužbu	13	13,83
3. Rozhovory s pacienty u lůžka	31	32,98
4. Modlitba s pacienty a četba z Písma sv.	23	24,47
5. Pomoc nemocničnickému kaplanu (příprava nástěnky u kaple, péče o kapli – úklid, květiny; péče o knihovnu s literaturou pro pacienty apod.)	6	6,38
6. Jednorázové aktivity (mikulášská nadílka v nemocnici, vánoční zpěv koled, příprava programu na Světový den nemocných...)	6	6,38
7. Jiné	4	4,26
	94	100,0

Z výběru 7 možných odpovědí v této položce mohli respondenti označit 2 druhy dobrovolnické činnosti, kterým se věnují. V rozhovorech s pacienty u lůžka tráví 31 seniorů (32,98%) svou dobrovolnickou službu. V doplňujících otázkách z druhé části k této položce respondenti uvádějí, že v rozhovorech slouží klientům svou empatií, nasloucháním a zájmem. V modlitbě a četbě z bible setrvává s nemocnými 23 dotázaných (24,47%). Svůj čas tímto způsobem stráveným zdůvodňují v odpovědích v relevantních položkách z druhé části tím, že pro nábožensky založené klienty tyto spirituální aktivity jim přinášejí útěchu, zklidnění a naději při snášení negativních projevů nemoci a stáří. Doprovod pacientům na bohoslužbu poskytuje 13 sob (13,83%). Do přípravy na bohoslužby a jejího vytváření se zapojují 11 dobrovolníků (11,70%).

Tabulka 5. Perspektiva výkonu dobrovolnické činnosti v horizontu 3 let

Perspektiva dobrovolnické činnosti	<i>ni</i>	<i>fi (%)</i>
1. Chci ji vykonávat i v budoucnu a podřídím tomu svůj čas	23	48,94
2. Chtěla/a bych ji vykonávat i v budoucnu, ale pokud bych měl/a nedostatek času nebo jiný problém, tak se jí vzdám	17	36,17
3. Do budoucna s dobrovolnictvím spíše nepočítám, dělám je, protože mám nyní volný čas	0	0,00
4. Neuvažoval/a jsem o tom	7	14,89
	47	100,0

Dobrovolnickou činnost chce vykonávat i v budoucnu tomuto záměru podřídí svůj čas 23 seniorů (48,94%). Ochotu věnovat se dobrovolnické službě, ale pokud bude mít nedostatek času nebo jiný problém, tak se jí vzdá, deklaruje 17 dobrovolníků (36,17%). Z doplňujících otázek z druhé části k této položce za problémy, které jim mohou zabránit ve vykonávání dobrovolnictví, pokládá především zdravotní obtíže.

Diskuze

Všichni respondenti jsou praktikující katolíci a s jejich vírou je spjat požadavek na vykonávání prosociálních aktivit. Jejich realizaci však nepokládají za povinnost nebo etický imperativ svého náboženského přesvědčení, ale na základě interiorizace preferovaných hodnot za nedílnou součást svého jednání. Rada dobrovolnic pracovala ve svých předchozích zaměstnáních jako zdravotní sestry, ošetřovatelky a sociální pracovnice v nemocnicích, léčebnách dlouhodobě nemocných nebo domovech pro seniory, chtějí proto nabyté dovednosti v oblasti komunikace a jednání s lidmi uplatnit i nadále. Práce jim přinášela pozitivní prožitky a pokládaly ji i za smysl svého života, proto se jí chtějí věnovat i v důchodu. Většina dobrovolnic jsou vdovy, které žijí samy, proto vnímají, že nemocným a osamělým seniorům mohou svou přítomností a činnostmi přispět ke zmírnění samoty a osamělosti, kterou také prožívají. Kromě péče o vnoučata považují mnozí respondenti dobrovolnickou činnost za aktivitu, která přispívá k uspokojení jejich pocitu potřebnosti a smysluplně strávenému volnému času.

Senioři se věnují dobrovolnické službě 2 hodiny za 2 týdny nebo 2 hodiny za týden. Tyto frekvence vyplývají z plánování a využití jejich volného času, kdy si přejí pěstovat i své koníčky a zájmy (práce na zahrádce, cestování, zájmové a vzdělávací kurzy).

Ve své dobrovolnické činnosti se dobrovolníci zaměřují na přibližně věkově stejnou cílovou skupinu – seniory žijící v domovech pro seniory nebo klienty na geriatrických odděleních nemocnic a v léčebnách dlouhodobě nemocných. Péče o vrstevníky a starší osoby jim umožňuje snadnější porozumění fyzickým, psychickým a sociálním změnám v souvislosti s věkem, protože sami prožívají stejné nebo podobné skutečnosti. Toto pochopení uplatňují v rozhovorech s klienty. V závěru života do popředí vystupují spirituální otázky (např. smysl, integrita a naplnění života), které klienti nábožensky orientovaní uspokojují četbou z bible, modlitbou a návštěvou na bohoslužbách. Dobrovolníci – praktikující katolíci umožňují adekvátní podporu a vhodně přispívají k naplnění těchto potřeb.

Závěr

Působení dobrovolníků v pastorační péči z řad seniorů mezi osamocenými nebo nemocnými seniory je nenahraditelné, jsou ideálními partnery v rozhovoru se svými vrstevníky pro stejné nebo podobné prožívání dané věkem. Řešení shodných životních úkolů, jakými jsou reflexe a přijetí vlastního života a dosažení vyrovnanosti, představují společná témata pro rozhovory seniorů. U jejich zpracování se uplatňují spirituální otázky. Při jejich kladném zodpovězení senior dospívá k prožívání smysluplnosti prožitého života, k pocitu naplnění a vděčnosti za život. Tato integrita zahrnuje pravdivost k sobě samému, smíření se vším co bylo, vědomí svého domova a životní filozofii, moudrost, k níž se člověk dopracoval celoživotní zkušeností a přemýšlením. (Řičan, 1990)

Senioři – dobrovolníci jsou velmi obětaví a ochotní v dobrovolnické činnosti, chápou ji jako službu a zároveň poslání, při kterém mohou využít získané životní zkušenosti a nabyté dovednosti.

Použitá literatura

- 1) *Dodatek č. 1 k Dohodě o duchovní péči ve zdravotnictví mezi Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví v České republice* [online]. 2006 [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: <http://kaplan-nemocnice.cz/wp-content/uploads/2014/03/Dodatek-%C4%8D.-1-k-Dohod%C4%9B-o-duchovn%C3%AD-p%C3%A9-ve-zdravotnictv%C3%AD-mezi-%C4%8Ceskou-biskupskou-konferenc%C3%AD-a-Ekumenickou-radou-c%C3%ADrkv%C3%AD-v-%C4%8Cesk%C3%A9-republice-ke-sta%C5%BEen%C3%AD.pdf>
- 2) *Dohoda o duchovní péči ve zdravotnictví mezi Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví v České republice* [online]. 2006 [cit. 2016-10-10]. Dostupné z URL: <https://www.cirkev.cz/archiv/061120-dohoda-o-duchovni-peci-ve-zdravotnictvi>
- 3) Fakultní nemocnice Olomouc. *Metodický pokyn č. MP-L004-02 Zajištění klinické pastorační péče ve FNOL* [online]. 2011 [cit. 2016-10-24]. Vnitřní dokumenty FNOL
- 4) OPATRŇY, A. *Malá příručka pastorační péče o nemocné*. 1. vyd. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 1995. 27 s. Bez ISBN.
- 5) ŘIČAN, P. *Cesta životem*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. 390 s. ISBN 80-7367-124-7.

Autor: Filip Fojtík

Dobrovolníci a senioři v knihovnách

PhDr. Šárka Kašpárková, Knihovna Kroměřížska, p. o.

kasparkova@knihkm.cz; <http://www.knihkm.cz/sluzby/pro-dobrovolniky.html>

Činností dobrovolníků se knihovny dlouhodobě zabývají. Byla to také jedna z priorit v Koncepti rozvoje knihoven na roky 2011-2015, která byla schválena vládou. Práce s dobrovolníky je rovněž navržena do nové koncepce 2016-2020, která je připravena k připomínkovému řízení. Kde získat informace o možnostech získat dobrovolníky. Konkrétní činnosti práce dobrovolníků v Knihovně Kroměřížska. Zapojení seniorů do dobrovolnických aktivit. Aktivity pro seniory a spolupráce se spolky. Prezentace konkrétních aktivit.

Je nutné mluvit na téma dobrovolnictví v České republice? Odpovědí na tuto otázku byla i tato konference. Určitě je to nutné a naše společnost potřebuje dobrovolníky, protože bez nich už by řada aktivit nebyla, nebyly by spolky, nebyly by kulturní aktivity i vzdělávací aktivity. Nepodařila by se realizace některých projektů, za nimiž také část dobrovolníků stojí.

Proč jsem nazvala svůj příspěvek dobrovolníci a senioři? Odpověď je celkem jednoduchá, řada seniorů, dnes aktivních lidí, kteří hledají své uplatnění a naplnění svých životních zkušeností, využívá dobrovolnictví.

V oblasti kultury dnes pracuje řada dobrovolníků a bez jejich nezištné činnosti by jistě byla i kultura velmi ochuzena. Stále však není v naší společnosti doceněn dobrovolník a jeho práce, i když mnohé se již změnilo. V Kroměříži se v roce 2011 konala konference pro oblast veřejných knihoven s názvem Dobrovolníci v knihovnách, aneb jak se nenechat zavřít. Zazněla zde tehdy řada podnětných příspěvků a samozřejmě také příklady dobré praxe pro knihovny. Co se od té doby změnilo?

Nutno připomenout, že dobrovolnictví se stalo prioritou Konceptu rozvoje českých knihoven na roky 2011-2015. Určitě k tomu přispěly i závěry tehdejší konference v Kroměříži. V koncepci byli dobrovolníci prioritou 21 s názvem Intenzivně využívat dobrovolníky v knihovnách. Z textu koncepce vyplývá že: *“Knihovny využívají dobrovolníky jak pro rozvoj svých vlastních aktivit, tak jako jednu z forem začleňování specifických skupin návštěvníků knihoven, například seniorů.”* Mezi cíle této priority patřilo připravit modelová řešení, zařadit téma dobrovolnictví do vzdělávacích programů, prezentovat veřejnosti knihovny jako místa realizace osobního potenciálu jednotlivce ve smyslu dobrovolnictví. Na realizaci této priority pracovala skupina odborníků. Na webu Národní knihovny ČR a Ústřední knihovnické rady byly vytvořeny výstupy z této činnosti, které obnášejí následující:

- Základní pojmy a legislativní ošetření dobrovolnictví
- Možné aktivity dobrovolníků v knihovně
- Rizika spojená s dobrovolnictvím v knihovně a jak je eliminovat
- Drobné rady především pro menší knihovny
- Metodické doporučení MK ČR pro dobrovolnictví v kultuře a umění (.pdf)
- Dobrovolníci v kultuře (včetně příkladů dobré praxe z knihoven)
- Knihovny s větší zkušeností s dobrovolníky, které jsou ochotny své zkušenosti sdílet
- Web k dobrovolnictví v ČR
- Adresář Koalice dobrovolnických iniciativ v ČR (.doc)
- Průvodce Evropskou dobrovolnou službou pro knihovny (.pdf)
- Evropská dobrovolná služba (Erasmus+)
- <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015/>
- <http://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/dobrovolnici-v-knihovnach>

Tím samozřejmě aktivity nekončí. Mnohé bylo vykonáno a prezentováno. Zájemci z řad knihoven mají zpracovanou metodiku, kde mohou získat potřebné informace. A to je důležité. Dobrovolnictví je zahrnuto i v nové Konceptci rozvoje knihoven v ČR na léta 2017 - 2020, kterou schválila vláda pod č. j. 1472/16 a je zveřejněna ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí. Předpokládám tak, jak je uloženo, že bude probíhat celkové průběžné hodnocení plnění koncepce a že např. na příští konferenci o dobrovolnictví se k tomuto tématu opět vrátíme.

V Knihovně Kroměřížska máme dobrovolníky od roku 1994. Na úplném začátku dvě seniorky pomáhaly s organizací Akademie III. věku. Naše setkávání bylo vždy jednou za měsíc a jejich úkolem bylo sledování evidence docházky a další organizační práce. Bez jejich pomoci by celková organizace nebyla možná. Spolupráce s nimi obohatila o zkušenosti nejen mne, ale i mé kolegy v knihovně. Naučili jsme se větší trpělivosti a také naslouchání druhým i vnímání problémů těch starších. Začali jsme také zlepšovat dostupnost služeb pro seniory, ale nejen pro ně samozřejmě i pro zdravotně znevýhodněné občany. Do konferenčního sálu jsme umístili zařízení pro možnost poslechu pro nedoslýchavé občany, atd. Osvědčily se také všechny formy vzdělávání, které naše knihovna zajišťuje: Akademie III. věku (21 let), Univerzitu III. věku (8 let), Hudební akademii (10 let). Průběžně také spolupracujeme s nevládními neziskovými organizacemi a to zejména s Klubem UNESCO Kroměříž.

Dnes už v knihovně máme 4 dobrovolníky: dvě dobrovolnice pomáhají při organizaci vzdělávacích programů, jedna dobrovolnice pomáhá udržovat a vysazovat zeleň v letní čítárně, jeden dobrovolník se věnuje práci s dětmi. Jsme opravdu rádi, že je máme, protože nám pomáhají s činnostmi, na které nemáme čas, protože musíme zajišťovat veřejné knihovnické a informační služby v knihovně.

Využíváme při naší práci s dobrovolníky pomoc Dobrovolnického centra Spektrum v Kroměříži. Centrum nám zajišťuje poradenský servis a proškoluje a připravuje dobrovolníky na práci v naší knihovně. Dobrovolník má uzavřenu smlouvu s centrem a zároveň v příloze má obsah dobrovolnické práce přímo vytvořený knihovnou. Nejprve je však nutné zájemce o dobrovolnickou práci na tuto činnost připravit, zjistit jeho předpoklady i představy. Poté následuje vymezení jeho činnosti v knihovně. Je příjemné, že dobrovolnickou činnost podporuje i ministerstvo kultury ve svém programu Knihovna 21. století. Pokud mají knihovny písemnou smlouvu s dobrovolníky, mohou vykázat skutečně odvedenou práci dobrovolníkem ve výši 125 Kč/hod. v projektu.

Řada veřejných knihoven si už činnost bez dobrovolnických aktivit nedovede představit, ať už mají dobrovolníky na smlouvu nebo pracují jen na ústní dohodu a pomáhají při organizování různých aktivit. Je však nutné, aby se i společnost naučila tuto práci oceňovat a vážit si jí. A k tomu určitě výborně slouží i celostátní konference pořádané nebo spolupořádané HESTIA.

Představení Komunitního střediska KONTAKT Liberec

Bc. Michael Dufek, Komunitní středisko KONTAKT Liberec

reditel@ksk.liberec.cz; www.ksk-liberec.cz

Komunitní středisko Kontakt Liberec

- založení organizace 1. 10. 2007
- příspěvková organizace města
- 8 zaměstnanců
- cca 30 pracovníků na dohodu
- rozpočet cca 6.500.000 Kč
- ročně 67.000 návštěvníků

Základní myšlenka

- vytvořit prostředí, ve kterém budou moci cílové skupiny realizovat svoji činnost

Cílové skupiny

- senioři
- děti ze sociálně znevýhodněného prostředí
- národnostní menšiny a cizinci
- zdravotně znevýhodnění
- občanské iniciativy, neziskové organizace

Provozujeme

- kluby seniorů v domech s pečovatelskou službou
- Centrální klub seniorů
- Dobrovolnické centrum Amikus
- klub pro zdravotně znevýhodněné občany – KLIKA
- Taxík Maxík - přeprava pro znevýhodněné občany města

Senioři

- koordinační činnost zaměřená na podporu seniorů, zejména na jejich volnočasové a zájmové aktivity, ročně cca 400 akcí, 40 tisíc návštěvníků
- provozování Centrálního klubu seniorů, ročně 7.5 tisíc návštěvníků
- vzdělávací aktivity (počítače, tablety, angličtina, trénování paměti, prevence)
- aktivizace seniorů v domech s pečovatelskou službou
- Rada starších (17 členů)
- Pěvecký sbor Matylida a Tylda (2.745 let, 35 členů)

Zdravotně znevýhodnění

- prostory pro klubovou a setkávací činnost s možností bezplatného přístupu na internet a vzdělávání
- KLIKA – klub libereckých kamarádů - volnočasový klub pro zdravotně znevýhodněné starší 18 let
- pravidelná setkání 2x měsíčně

Předcházení sociálnímu vyloučení u příslušníků etnik, národnostních menšin a cizinců

- zajišťujeme našim klientům informační a vzdělávací činnost
- kulturní akce představující majoritní společnosti tradice a zvyky národnostních menšin a cizineckých komunit a opačně
- Rada pro cizince a národnostní menšiny
- volnočasové aktivity pro děti zaměřené na sport, kulturu a vzdělávání
- tematické a prázdninové aktivity pro děti

Mezigenerační aktivity

- setkávání generací v rámci činnosti organizace
- prezentace volnočasových aktivit dětí na seniorských akcích či akcích pro širokou veřejnost
- Baba Mia
- Babi, dědo, pojď do divadla!
- Jak vyžrát nad mobilním telefonem
- Pečení vánočního cukroví
- Módní přehlídka pro seniory

Představení Dobrovolnického centra AMIKUS

Helena Prchlíková, Dobrovolnické centrum AMIKUS Liberec

dobrovolnik@ksk.liberec.cz; www.ksk-liberec.cz

Dobrovolnické centru AMIKUS je součástí Komunitního střediska KONTAKT Liberec, p. o.

- Název vznikl z latinského slova amicus – přítel, přátelský, což je také cílem dobrovolnického centra
- Myšlenka vzniku dobrovolnictví v Kontaktu vznikla v roce 2009, rozjezd v únoru 2010
- Dobrovolnické centrum bez akreditace
- Jediné dobrovolnické centrum v Liberci, které připravuje dobrovolníky pro přijímající organizace

Realizované dobrovolnické programy

- DÍTĚ
- SENIOR
- HANDICAP - DOSPĚLÝ
- HANDICAP - DÍTĚ
- HANDICAP - KAMARÁD
- PRŮVODCE
- DUŠE
- DÍTĚ A KNIHA
- KAMARÁD

Naše spolupracující organizace

- Dětské centrum Liberec, p. o.
- Centrum zdravotní a sociální péče Liberec, p. o.
- Domov pro seniory Vratislavice nad Nisou, p. o.
- Jedličkův ústav Liberec, p. o.
- Statutární město Liberec
- FOKUS Liberec, o. p. s.
- Mateřská škola „Hvězdička“
- Klub K.Li.Ka

DOBROVOLNICKÉ PROGRAMY

DÍTĚ, SENIOR, HANDICAP – DOSPĚLÝ, DUŠE

- Programy 1 + 1
- Psychologické testy s externí psycholožkou

HANDICAP - DÍTĚ

- Program 1 +1
- Práce se skupinkou zdravotně znevýhodněných dětí ve věku 6 – 18 let

HANDICAP – KAMARÁD, KAMARÁD

- Doprovod na akce
- Pomoc při realizaci akcí Kontaktu
- Práce se zdravotně znevýhodněnými osobami od 18 let, se seniory, s dětmi se sociálně znevýhodněného prostředí

Program PRŮVODCE

Určený pro návštěvníky Liberce, je realizován třetím rokem a probíhá od 1. května do konce září.

- Dobrovolník provádí návštěvníky Liberce po městských prohlídkových okruzích, po významných objektech města
- Podílí se jako průvodce na realizaci vybraných akcí v Liberci
- Časová náročnost činnosti: několikahodinová až celodenní účast při jednorázové akci či pravidelné činnosti

- Věk dobrovolníka – od 18 let
- Realizace programu od roku 2014
- Spolupracujeme se Statutárním městem Liberec
- Jedná se o unikátní projekt v rámci republiky

Role dobrovolnického centra:

- Zajištění veškeré péče o dobrovolníky (smlouvy, pojištění...)

Role města:

- Zajištění obsahové náplně a základního vybavení (odborné školení, studijní materiály pro dobrovolníky, dohled při zkouškách dobrovolníků ...)

Statistika za rok 2016:

- 9 aktivních dobrovolníků
- Uskutečnilo se 24 prohlídek
- 337 návštěvníků na prohlídkovém okruhu
- Nově - Prohlídkový okruh pro rodiny s dětmi
- 4 dobrovolníci
- Uskutečnilo se 10 prohlídek
- 210 dětských návštěvníků v doprovodu rodičů

Program DÍTĚ A KNIHA

Kde vznikla myšlenka realizovat daný program? Musím se přiznat, že to nebyl náš nápad, ale přišel s ním pan Ivan Langr, náměstek libereckého primátora pro školství, sociální věci, cestovní ruch a kulturu. Na jedné poradě ředitelů příspěvkových organizací vznesl požadavek na našeho pana ředitele, aby se využil potenciál seniorů docházejících do Kontaktu v možném mezigeneračním propojení s dětmi v mateřských školách. Čtení pohádek se nám jevilo jako nejvíce vhodná činnost.

Realizace programu:

- Oslovení seniorů:
  - Rada starších
  - Kluby seniorů
- Oslovení zástupců mateřských škol v Liberci
- Propagace na webových stránkách
- Od května 2016 realizace programu
- Spolupráce s MŠ „Hvězdička“

Cíl programu:

- Propojení generací
- Učit děti vztahu ke knize

Určený pro děti předškolního věku docházejících do mateřské školy

- Dobrovolník dochází do MŠ, aby zde dětem před spaním četl pohádku
- Časová náročnost činnosti: 1x týdně na 1 hodinu

Věk dobrovolníka – od 50 let

Rekapitulace dosud získaných zkušeností:

- Usměvavé dobrovolnice - seniorky
- Těšící se děti na své „pohádkové babičky“

Přání do budoucna:

- Paní učitelky by uvítaly častější návštěvy senierek
- Dobrovolnické centrum by rádo navázalo spolupráci s dalšími libereckými mateřskými školami

V současné době máme evidováno 56 dobrovolníků ve věku od 18 do 81 let, z nichž je 45 aktivních, dobrovolníci v letošním roce, tj. za 10 měsíců odpracovali 1798 hodin. Zde bych chtěla připomenout, že dobrovolníci – průvodci vykonávají svou činnost pouze 5 měsíců v roce.

Oproti tomu máme 5 dobrovolníků, kteří souběžně vykonávají svou činnost ve dvou dobrovolnických programech.

Naše největší úspěchy:

- Získání ceny „Křesadlo“ – 2011, 2013, 2015, 2016
- Ocenění v celostátní soutěži „Dobrá duše“ – 2014, 2015 (hlavní ocenění), 2016

Cíle do budoucna:

- Mít spokojené dobrovolníky
- Uspokojit více potřebných lidí
- Udržet realizaci stávajících programů
- Rozšířit nabídku o nové programy:
  - např. program Sídliště, Program 3G
  - Galerie, Našinec, apod.
- Navázat spolupráci s dalšími organizacemi v Liberci a připravit pro ně programy „na míru“

Dobrovolnictví a mezigenerační vztahy

Mgr. Jitka Adámková, Domov Harmonie, Diakonie ČCE Středisko Vsetín
adamkova.vsetin@diakonie.cz;

Přestože by si většina z nás přála prožívat závěrečná léta svého života ve svém vlastním domově obklopena láskou a péčí svých blízkých, životní okolnosti mohou kohokoli postavit před rozhodnutí, kdy se nejlepším řešením pro prožívání důstojného života, stane pobytová služba sociální péče. Aby se takové zařízení pro své obyvatele mohlo stát druhým domovem, nemůže fungovat jako před světem uzavřená a sterilní jednotka, ba naopak. Musí mít stále na mysli otevřenost ke všem možnostem spolupráce a vlivům z „normálního“ – „neústavního“ světa. Jen tak se může podařit vytvářet prostředí co nejvíce podobné opravdovému domovu. A právě v tomto rozměru poskytování péče významnou měrou přispívá spolupráce s dobrovolníky a podpora funkčních mezigeneračních vztahů.

Domov pro seniory, Ohrada 1864, 755 01, Vsetín je od roku 2007 zařízením Diakonie ČCE Středisko Vsetín. V období od listopadu 2012 do prosince 2016 se díky dotacím z Programu švýcarsko-české spolupráce ve výši 1 548 205 CHF (cca 38 milionů korun) podařilo domov zásadně modernizovat, zrekonstruovat a zvýšit jeho kapacitu o 10 lůžek. Díky tomuto projektu byly také do praxe zavedeny nové metody práce s uživateli, a to reminiscenční terapie, taneční a pohybová terapie a byla zvýšena kvalita poskytování bazální stimulace díky video tréninku interakcí.

Protože jedním ze základních principů poskytování služby je otevřenost zařízení pro veřejnost a spolupráce s místní komunitou, vznikla v rámci zmiňované rekonstrukce také klubovna, která je volně přístupná ze sídliště a je denně otevřená pro veřejnost. Slouží k setkávání uživatelů služby a jejich rodinných příslušníků, přátel, spolupracovníků a všech, kteří do domova přicházejí třeba jenom proto, aby si zde uvařili dobrou kávu a přečetli noviny. Projekt také prohloubil již samozřejmou spolupráci s dobrovolníky, a nasměřoval domov k vizi 1:1, což znamená, že každý senior má „svého“ dobrovolníka. Výše zmíněné změny zařízení deklarovalo v září 2015 také změnou svého názvu na „Domov Harmonie“.

V současnosti Domov Harmonie nabízí zájemcům z řad seniorů dvě pobytové služby sociální péče. A to službu domov pro seniory podle §49 zákona č. 108/2006 Sb. - 42 lůžek a pobytovou odlehčovací službu podle §44 č. 108/2006 Sb. - 4 lůžka. Obě služby jsou poskytovány osobám ve věku od 65 let, jejichž soběstačnost je snížena z důvodu věku nebo zdravotního postižení, a jejichž sociální situaci nelze řešit za pomoci jejich blízkých či terénních služeb v domácím prostředí. Uživatelé tak mají k dispozici 26 jednolůžkových a 10 dvoulůžkových pokojů, které jsou barevně vymalovány a vybaveny nábytkem běžným pro domácí prostředí. Pokud má uživatel zájem, může si po dohodě pokoj dovybavit svým nábytkem (křeslo, obraz, TV, záclony či závěsy, apod.). Jednotlivé pokoje mají různou míru hygienického vybavení, přičemž některé pokoje disponují vlastním balkonem. Na každém podlaží mají uživatelé k dispozici jídelnu, ve které se mohou scházet nejen k jídlu, ale také k různým společným aktivitám. Celodenně jsou pro obyvatele i jejich blízké přístupné rozlehlé terasy. Všechny prostory domova jsou bezbariérové, zařízené podle potřeb uživatelů. Prostorný výtah je přístupný také přímo z parkoviště. Neocenitelným benefitem polohy domova je jeho přímé sousedství s mateřskou školou. Díky tomu, a výborné spolupráci s MŠ Ohrada, mohou senioři z terasy pozorovat čilý rej dětí na zahradě a děti mohou, společně se svými učitelkami, seniory snadno navštěvovat během svého pobytu ve školce.

Jak již bylo výše zmíněno, mezigenerační vztahy jsou běžnou součástí života v domově a nabývají nejrůznějších podob. Je to např. spolupráce s:

- MŠ Ohrada – několikrát ročně vystoupení dětí v domově (Vánoce, Velikonoce, stavění májky, návštěva tří králů, Mikulášská návštěva aj.) A na oplátku 92 letá uživatelka služby jednou týdně dochází za dětmi do MŠ, aby jim přečetla pohádku před spaním. Od dětí si tak vysloužila oslovení „pohádková babička“.
- ZŠ Integra Vsetín - návštěvy žáků a spolupráce při tvorbě reminiscenčních (vzpomínkových) boxů pro uživatele, různá kulturní vystoupení. V budoucnu je plánována spolupráce v rámci rodinné výchovy ve škole (žáci se mohou setkat se starší generací, prožít si osobní zkušenost se stářím a nemocí, s potřebou péče a laskavého přístupu, vidět, jak takové zařízení reálně vypadá atd.).
- ZŠ Turkmenská Vsetín – hudební a divadelní vystoupení žáků, výrobky pro uživatele služby a osobní návštěva na jejich pokojích.

- SPŠS Vsetín - asi 4 x ročně celodenní návštěva studentů v zařízení. Studenti místní střední průmyslové školy strojnické navázali blízký kontakt se seniory prostřednictvím krátkých dramatizací jejich vzpomínek.
- Masarykovo gymnázium Vsetín – tradiční vánoční koncert pro uživatele služby.
- Reminiscenční divadlo – při společné práci na scénáři a následné realizaci dramatizace vzpomínek ze života seniorů se setkávají uživatelé služby s dobrovolnými herci všech generací (např. divadlo s vánoční tematikou „Babičko vyprávěj“).
- Propojení s místní komunitou – např. v roce 2015 proběhlo 11 společenských akcí, na které byla pozvána veřejnost (Retro ples, besedy, divadelní představení, Sousedská veselice, Adventní zpívání a další).
- Klub přátel Ohrady o. s. - stálá výstava z historie místní sklářské komunity, společné besedy a setkávání. Spolupráce při vydání brožury Život na Ohradě dříve a dnes.

Všechny výše zmíněné aktivity by nebyly možné bez soustavné spolupráce s dobrovolníky. Ti nacházejí uplatnění také v provozně-technické oblasti, jako je pomoc při malování, stěhování nábytku, péči o zahradu, velký úklid atd. A především – každý dobrovolník přináší do domova sám sebe se svojí individualitou a osobností, se svými zkušenostmi, postřehy a nápady. Se svými úsměvy a srdcem otevřeným pro Ty, kdo je potřebují. Tak mohou vznikat nové osobní vztahy a přátelství, která dávají všem zúčastněným možnost zažít lidskou blízkost, pochopení, a skrze společný čas zažít pocit přijetí a ocenění vlastní důležitosti.

Naši spolupracující dobrovolníci přicházejí na základě různých pohnutek a doporučení. Přicházejí z dobrovolnického centra Adorea, o. s., ze zřizovatelských sborů ČCE evangelické či jiných místních církví. Často pocházejí z řad našich kamarádů a známých, z řad rodinných příslušníků současných i minulých uživatelů služby, ale i z řad běžné veřejnosti. Míra jejich zapojení je různá. Někteří nám vypomohou jen krátkodobě (např. při nějakém provozním problému – akutní pomoc při stěhování, podnikové dobrovolnictví 1x ročně, pomoc při úklidu z řad mladých v rámci doprovodného programu křesťanského multižánrového festivalu United), jiní jsou pravidelnými pomocníky při větších akcích, další docházejí s železnou pravidelností za těmi „svými“. A výjimečně se najdou i „věrné duše“, které jsou téměř inventářem našeho zařízení. Např. náš pan Karel přichází i 4x týdně na celé dopoledne. Začne na jednom konci chodby a postupně pokračuje pokoj po pokoji. Každého zájemce proveze na krátkou projížďku po sídlišti. Vypráví si s nimi, zpívá jim, čte, přinese nákup, zapojuje se do společných dramatických představení. Jeho mottem je: „*Vyloudit úsměv.*“ A jak skromně říká: „*Hlavně poslouchat.*“ A aby toho nebylo málo, jako naivní umělec je od roku 2009 pravidelným dárcem svých obrazů do naší každoroční dobročinné aukce. V rámci již zmíněného projektu vznikla vize 1:1, tzn., že každý uživatel by měl mít „svého dobrovolníka“. Je nám jasné, že je to běh na dlouhou trať. Ale věříme, že tato forma dobrovolnické práce má pro naše seniory velký smysl a vidíme v ní směr, kterým chceme ve spolupráci s dobrovolníky pokračovat.

Jak je vidět, dobrovolnictví může mít mnoho podob a nelze říci, která z nich je nejlepší. Často se stává, že nový způsob spolupráce s institucí či dobrovolníkem, vznikne naprosto neplánovaně. Proto je pro vedení zařízení důležité neupadnout do rutiny a stereotypu a udržet si ideu: „*Jak věci zařídit tak, aby šly a ne, aby nešly.*“ Zpětně se často ukáže, že věci, kterým jsme dávali jen málo šancí, jsou přínosné a životaschopné na rozdíl od věcí předem přesně připravených a očekávaných.

Koordinátor dobrovolníků jako profese

PhDr. Jiří Tošner, HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví, z. ú., Praha

jiri.tosner@hest.cz; www.hest.cz

Historie dobrovolnictví

Lidé si pomáhají od pravěku, dobrovolná spolupráce je stále cestou rehabilitace občanské společnosti:

- Svět - od počátku dějin (pravěké tlupy, pohřební bratrstvo Chevra kadiša);
- Česko - zlatý věk pospolitosti – národní obrození;
- Kolaps občanské společnosti – německá okupace a komunistická totalita;
- Současnost – od okouzlení individuální svobodou k postupné rehabilitaci komunit;

Kdo je to dobrovolník

Dobrovolník je člověk, který se ze své vůle rozhodne věnovat svůj čas, znalosti a zkušenosti potřebným lidem nebo činnostem bez nároku na odměnu. Dobrovolnictví je občanskoprávní vztah. Může být uzavřen písemně, ale v řadě případů je uzavřen pouze ústně.

Jaké jsou druhy dobrovolnictví

Dobrovolnictví má v zásadě tyto tři tváře – **neorganizované, organizované a virtuální**. (Frič, Vávra, 2012). Takto se k některé z nich přihlásili v anketě na www.dobrovolnik.cz v listopadu 2014:

- Domluvíme se přímo, aneb sousedská výpomoc (**neorganizované** - 2 779 odpovědí)
- Mám rád, když někdo drží otěže, aneb koordinátor ví, co a jak (**organizované** - 2 763 odpovědí)
- Radím, překládám, designuji přes sociální sítě (**virtuální** - 2 735 odpovědí)

Protože se v HESTIA již 20 let věnujeme organizovanému dobrovolnictví a vytvořili jsme řadu metodika a manuálů, bylo pro nás výzvou zapojit se do profesionalizace tohoto oboru. A povedlo se - **koordinátor dobrovolníků** je od podzimu 2014 uznanou profesí. Na stránkách **Národní soustavy kvalifikací** jsou kvalifikační a hodnotící standardy kvalifikací i seznam autorizovaných osob: www.narodni-kvalifikace.cz, položka **Obor kvalifikace: Pedagogika, učitelství a sociální péče**.

Koordinátor dobrovolníků se stal také uznaným povoláním v **Národní soustavě povolání**: www.nsp.cz, v položce **POVOLÁNÍ: Věda, vzdělávání, sport**, kde byl pro toto povolání stanoven 7. platový stupeň a 10. platová třída - viz: www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB078.

Jak je definována tato profese?

„Koordinátor dobrovolníků řídí specifické lidské zdroje – dobrovolníky a zajišťuje veškeré činnosti spojené s jejich činností v souladu s cíli organizace nebo projektu.“

HESTIA se stala autorizovanou osobou pro tuto profesní kvalifikaci.

To znamená, že u nás můžete složit zkoušku, po které vám vydáme osvědčení o získání profesní kvalifikace koordinátora dobrovolníků. Máte-li zájem o zkoušku, či další informace, ozvěte se na: jiri.tosner@hest.cz. Pošleme vám přihlášku, dohodneme všechno potřebné a dáme vám dostatečný čas na přípravu před dohodnutým termínem zkoušky.

Co předchází zkoušce

Uchazeč zpracuje předem osnovu managementu dobrovolnictví na základě svého působení v organizaci, či dobrovolnickém projektu, nebo po dohodě zpracuje nový model organizace či dobrovolnického projektu. HESTIA tento model zadá minimálně 1 měsíc před dnem konání zkoušky a uchazeč zpracovanou osnovu managementu dobrovolnictví odevzdá minimálně 7 dní před dnem konání zkoušky. Osnovu uchazeč u zkoušky obhájí a bude ji prezentovat.

Co je hlavním obsahem zkoušky

- vysvětlit přínos zapojení dobrovolníků a proces jejich začlenění do organizace či projektu;
- popsat získávání, výběr, přípravu a vedení dobrovolníků, podporu jejich motivace;

Co vás na zkoušku dobře připraví?

- přihlaste se na některý z našich kurzů, aktuální termíny kurzů najdete na www.hest.cz:
Management dobrovolnictví I
Management dobrovolnictví II

Tyto kurzy jsou uznaným metodickým podkladem pro osnovu zkoušky. Pokud máte již s dobrovolníky zkušenosti, nemusíte mít obavy ze zkoušky.

Všechny informace k přípravě a průběhu zkoušky najdete na webu:
http://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-752-Koordinator_dobrovolniku/hodnotici-standard

Na setkání s vámi a na diskuzi o managementu dobrovolnictví se těší autorizovaní zkoušející: PhDr. Jiří Tošner, Mgr. Klára Ježková, Bc. Michaela Jandová

Literatura:

Frič. P., Vávra. M. 2012. Tři tváře komunitního dobrovolnictví. HESTIA a AGNES. Praha. 137 s. ISBN: 978-80-903696-9-6

Záštitu nad konferencí převzali:

PhDr. Pavel Motyčka, PhD., místostarosta města Kroměříž
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Mgr. Michaela Marksová, ministryně práce a sociálních věcí
Mgr. Jiří Dienstbier, ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu

Na přípravě konference spolupracovali:

Dobrovolnické centrum Spektrum Kroměříž, Město Kroměříž

Konferenci podpořila:

Mediální partner konference:

